

SoFa Magazine

E-zine Faculteit der Sociale Wetenschappen

Jaargang 2015

Hoofdredactie: Mary van der Graaf

Uitgave: Erasmus Universiteit Rotterdam

Inhoudsopgave

SoFa Magazine februari 2015

FSW'ers in de media 'doen ertoe'

Reorganisatie nadert ontknoping

Aanslagen raken moslims persoonlijk

Toch een goed begin

De kracht van beelden

Een student met ambities

Promoveren aan de FSW

Colofon

SoFa Magazine maart 2015

Het uur U is aangebroken

'Iedereen is een beetje psychopaat'

Digitalisering en virtual reality

EUC heeft goede recept te pakken

Van de FSW naar het SCP (en weer terug)

Op weg naar de arbeidsmarkt

Colofon

SoFa Magazine mei 2015

Weg van de faculteit

'Hoe ver ga je met bed, bad en brood?'

'Studeren voor de kinderen wakker worden'

'Fusie wel een goed idee'

De FSW, wat wil je ermee?

'Wetenschap is gewoon ontzettend leuk'

Colofon

SoFa Magazine juni 2015

Het doek is gevallen

Beter op de centen letten

Solidariteit!?

Als Joop van den Ende belt...

Prijzenregen bij de FSW

Onbedoelde effecten van publicatiedruk

Hello, Goodbye

De ratrace om onderzoeksubsidie

Droomdebuut

Kroegcollege Cedo Nulli groot succes

Oh, oh, Rotterdam

Vroeg op voor Jan Kees de Jager

Colofon

FSW'ers in de media 'doen ertoe'

Willem Schinkel in Buitenhof, Derk Loorbach op de cover van Binnenland Bestuur en Renkse Keizer in de NRC. Het mag duidelijk zijn, de website 'FSW in de media' heeft aan input geen gebrek. Wat willen deze wetenschappers met hun mediaoptreden bereiken?

Tekst: Mary van der Graaf

Socioloog Renske Keizer doet onderzoek naar de rol van vaders en is sinds september bijzonder hoogleraar pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam. Vanaf dat moment stromen de interviewverzoeken binnen. Ze kwam in de NRC, het Parool, het AD, alle regionale bladen en diverse radioprogramma's. Binnenkort staan Brandpunt en Ouders van Nu op de stoep. Ze trekt er veel (vrije) tijd voor uit. Voor een deel omdat ze iets terug wil doen voor de belastingbetaler die een deel van het wetenschappelijk onderzoek financiert, voor een deel omdat het handig is voor haar carrière. "Ik merk dat mensen je sneller vinden. Je krijgt meer verzoeken voor samenwerking en bekendheid maakt het verkrijgen van toegang tot data soms makkelijker."

Het belang van vaderschap bekend maken is één van de doelen van Keizer. "Ten opzichte van andere OECD-landen besteden vaders in Nederland, op Oostenrijkse vaders na, relatief gezien de minste tijd aan hun kinderen. Nederlandse gezinnen zijn vrij traditioneel. Gangbare opvattingen zijn toch dat de moeder het beste voor het kind kan zorgen en dat een goede ouder zijn kind niet langer dan drie dagen naar de kinderopvang brengt. Daarnaast zijn ons beleid op het gebied van vaderschapsverlof en het feit dat onze kinderopvang duur is, ook niet heel stimulerend.

Bekendmaken hoe Nederlandse vaders zich verhouden tot buitenlandse vaders creëert een maatschappelijke discussie en dat wil ik er ook mee bereiken. Maar als wetenschapper ga ik niet met mijn vinger wijzen. Ik wil wetenschappelijke bevindingen bekend maken bij het publiek, geen oordeel geven."

Hoewel Keizer immer een genuanceerd beeld wil schetsen, lukt dat niet altijd. Kranten gaan soms met een citaat aan de haal. Na een interview met het ANP kopte één krant met een juist citaat: 'Nederlandse ouders ouderwets'. Een andere krant schreef vervolgens: 'Nederlandse ouders hopeloos ouderwets', en weer een ander bracht: 'Nederlandse ouders belachelijk ouderwets'. "Dat waren erg boude samenvattingen van mijn verhaal. Ik vind het soms wel lastig als media zaken zo zwart-wit voorstellen om het behapbaar voor de lezer te maken."

"Niet mijn oratie, maar mijn doorbraak als covermodel was het hoogtepunt van het afgelopen jaar," grapt **Derk Loorbach, directeur van Drift** (Dutch Research Institute for Transitions), een bv van de FSW. Loorbach stond eind 2014 op de voorkant van zowel Binnenlands Bestuur als Sprank, een

opinieblad voor professionals op het terrein van participatie, werk en inkomen. Het zijn vaak specialistisch bladen die hem benaderen. Bladen uit zeer uiteenlopende sectoren, omdat Drift transities op vele terreinen analyseert. Het kan dan bijvoorbeeld gaan over wijken, havens, zorg, afvalverwerking, mobiliteit, schuldenproblematiek, energie of landbouw.

“Het is onze missie om maatschappelijk relevant te zijn. In onze wetenschapsfilosofie hebben we de interactie met de praktijk nodig om theorie te vormen. Transities beter begrijpen en experimenteren met ideeën over sturing van dit soort processen kan niet vanuit een ivoren toren. Daarom zijn we als onderzoekers erg toegepast en samen met maatschappelijke partijen aan het werk.”

Drift heeft zich in een rol gemanoeuvreerd waarin medewerkers situaties scherp kunnen benoemen. Het zijn wetenschappers met een normatieve agenda gericht op het vertalen van theorie naar actie en andersom. Die bijvoorbeeld op zoek zijn naar een andere verhoudingen tussen staat, markt en samenleving. “Als je kijkt naar domeinen als zorg en energie, dan leveren staat en markt gewoon niet wat we maatschappelijk willen,” stelt Loorbach. “Op energiegebied zijn we een fossiele natie waar de overheid en Shell de dienst uitmaken. We hebben ons ingegraven in een geliberaliseerde fossiele energiesector met grote (kolen)centrales. Je zou kunnen stellen dat er als tegenbeweging steeds meer maatschappelijke initiatieven ontstaan rond het zelf opwekken, delen en verhandelen van kleinschalige, duurzame energie. De overheid kan dit veel beter faciliteren, maar werpt vaak barrières op. Anders kan het wel eens te snel gaan en schaadt het de belastinginkomsten. Onze rol is zowel het analyseren van die processen en de spanningen die dit oplevert, als experimenteren met ideeën over het versnellen en richting geven van die transities.”

Mediaoptredens, lezingen en debatten zijn voor **hoogleraar sociologie Willem Schinkel** schering en inslag. “Die publieke taak van wetenschappers is heel belangrijk, hoewel we dit de afgelopen decennia soms zijn vergeten doordat we ons heel erg richtten op interne afrekencriteria. Het is van belang omdat we publiek gefinancierd worden, maar niet alleen daarom. Als wetenschapper in het algemeen en als socioloog in het bijzonder ben je altijd gericht op het bevragen van het vanzelfsprekende. Dus dat maakt je bij uitstek geschikt om perspectieven aan te bieden die verschillen van bestaande perspectieven en die daarmee mensen op nieuwe gedachten brengen.”

Dat Schinkel zo vaak gevraagd wordt voor deelname aan het publieke debat had hij nooit voorzien. Hij is erin gerold, doordat elk publiek optreden leidde tot nieuwe uitnodigingen.

Een keerzijde is dat hij permanent overvraagd wordt. “Ik heb moeten leren om ‘nee’ te zeggen.”

Verder gaat hij alleen in op verzoeken die dicht bij zijn academische interesses liggen. Hij wil absoluut vermijden dat hij iemand wordt die overal uitspraken over doet. Hij vindt bovendien dat niet elke sociale wetenschapper zich in de publieke sfeer hoeft te begeven.

Schinkel maakt dus keuzes over de onderwerpen waarin hij zich wil mengen. Een zo’n onderwerp is wetenschapsbeleid. Als bestuurslid van de Jonge Akademie heeft hij dit in zijn portefeuille.

“Vanavond heb ik daarover een publiek gesprek met de minister. Maar het betekent ook dat ik in staat ben om veel over dit thema te lezen en te schrijven.”

Daarnaast is hij aan de EUR bezig met een instituut voor publieke kennis en samen met collega’s van de UvA met een instituut voor publieke verbeelding. “We willen wetenschappers bij elkaar brengen uit de sociale en geesteswetenschappen en tevens de verbinding met het publiek maken. Het is een manier om uitdrukking te geven aan wat vaak valorisatie heet. Het gaat over onderzoek variërend van smart cities en big data tot klimaatverandering en democratisering. Allemaal issues die een groot publiek aangaan.”

Renske Keizer is 10 februari te gast bij Studio Erasmus. Aanvang 20.30 uur in de Rotterdamse Schouwburg

Reorganisatie nadert ontknoping

Niet vier eilandjes waar ze amechtig droge voeten proberen te houden, maar twee clusters die heftige stormen kunnen trotseren. Dat is na ruim anderhalf jaar nadenken de oplossing om het hoofd te bieden aan het zware weer waarin de faculteit zich bevindt.

Tekst: Mary van der Graaf

Een fusie tussen sociologie en bestuurskunde én een fusie tussen psychologie en pedagogische wetenschappen (PW). Tijdens de kerstlunch kregen medewerkers van de FSW dit nieuws al op hun bord. Vervolgens werd tijdens de informatiebijeenkomst van 22 januari uitvoerig uit de doeken gedaan waarom dit de beste oplossing is en waarom deze zoektocht vertraging had oplopen. Autonomie prijsgeven is nooit leuk en de kwaliteit van het onderwijs en onderzoek van de vier opleidingen was ook geen reden voor een ingrijpende wijziging van de facultaire structuur. Daarom werd in eerste instantie gezocht naar oplossingen per opleiding. Maar via die weg bleken onvoldoende bezuinigen gerealiseerd te kunnen worden, tenzij er getornd zou worden aan het kleinschalig onderwijs. Dat was geen optie dus moest efficiencywinst toch behaald worden via meer samenwerking. Een pad dat sociologie en bestuurskunde op zich al waren ingeslagen, maar een fusie gaat net een stapje verder dan waar ze eerder op aankoersten.

Harmonisatie

Het creëren van twee clusters moet leiden tot meer gezamenlijk onderwijs (zonder dat het de identiteit van de opleidingen aantast), minder kapiteins (geen vier voorzitters, onderwijsdirecteuren en onderzoeksdirecteuren, maar twee) en tot 'harmonisatie van de onderwijsprocessen'. Dit laatste betekent dat er weer één onderwijsbureau komt en – zoals al eerder was besloten – één examencommissie. Dit alles moet onder meer leiden tot een flinke reductie (ongeveer 9 fte) van het ondersteunend personeel, een eis die de universiteit aan de faculteit stelt.

Een andere belangrijke reddingsboei is het starten van nieuwe Engelstalige onderwijsprogramma's bij zowel de bachelor als de masteropleidingen. Het aantrekken van internationale studenten wordt gezien als dé manier om de instroom te verhogen. Vanwege demografische ontwikkelingen is het namelijk niet te verwachten dat Nederlandse studenten in de toekomst voor groei van de instroom kunnen zorgen.

De druk bezochte informatiebijeenkomst van 22 januari

De presentatie van hoofdlijnen voor de reorganisatie was voor veel medewerkers toch even slikken. Want het impliceert meer werk – veel nieuwe onderwijsprogramma's ontwikkelen – met minder mensen. Een lastig punt gezien de huidige hoge werkdruk. Geen onoverkomelijk probleem aldus het aanwezige managementteam. Meer gezamenlijk onderwijs en betere organisatie van de processen

resulteren zeker ook in minder taken. Bovendien kunnen zowel psychologie als PW nog enigszins groeien in aantallen fte, omdat ze respectievelijk veel (internationale) studenten trekken en nog bezig zijn met de opbouw van de opleiding.

Maar toch, is een fusie wel nodig? Medewerkers van psychologie zijn niet zo enthousiast. Zitten ze niet aan een opleiding vast die straks, als de startfinanciering afloopt, met verlies gaat draaien? PW op haar beurt vindt het onterecht om steeds neergezet te worden als opleiding die de streefcijfers qua instroom niet haalt. Wie is daar eigenlijk verantwoordelijk voor: de initiatiefnemers voor de opleiding, de marketingafdeling of ...? En, moeten zij zich niet te veel aanpassen aan psychologie waardoor hun specifieke onderwijsprofiel vervaagt?

Bij bestuurskunde zijn ook veel gemengde gevoelens. Zij moeten vanwege de dalende studenteninstroom het meeste wetenschappelijk personeel (7 fte) inleveren. Voor een groot deel zal de afvloeiing van bestuurskundepersoneel via natuurlijk verloop gaan, maar pijnlijk blijft het wel. Een ander heet hangijzer is de schuld van fusiepartner sociologie. Wie gaat die betalen? Een vraag waar de decaan nog geen uitsluitsel over kon geven.

Het ondersteunend personeel zit evenwel in de vervelendste positie. Zij kunnen niet anders dan gelaten afwachten, terwijl ze wel weten dat zij harde klappen te incasseren krijgen.

Spannende tijden

Voor de personeelsleden van de Faculteitsraad breken ook spannende tijden aan. Zij moeten een oordeel vellen over het reorganisatieplan. Een grote verantwoordelijkheid, want als ze het plan zouden afkeuren blijft de onzekerheid langer bestaan en loopt de reorganisatie nog meer vertraging op. Instemmen of instemmen onder voorwaarden dat hun adviezen worden meegenomen zijn natuurlijk ook opties.

Om een goede afweging te maken laten ze zich bijstaan door een deskundige die eerder al betrokken was bij de beoordeling van het voornemen tot reorganisatie. Ongetwijfeld zullen ze ook de medewerkers consulteren. De plannen daarvoor zijn nog niet uitgewerkt, eerst willen ze het reorganisatieplan in handen hebben. Naar verluidt krijgen ze dat eind februari.

Aanslagen raken moslims persoonlijk

Zij was 17 toen ze zich tot de islam bekeerde. Hij is geboren en getogen in een islamitisch gezin. Twee FSW'ers spreken zich uit over hun geloof, de gebeurtenissen in Frankrijk en alle opschudding daaromheen.

Tekst: Pamela Roumen

Ze herinnert het zich als de dag van gisteren: ze was met haar moeder op vakantie in Turkije, hoorde de melodieuze oproepen tot het ochtendgebed en was gelijk geïnspireerd. Bij terugkomst in Nederland vergaarde ze dan ook informatie bij moslimvriendinnen en de lokale imam, legde ze de geloofsgetuigenis af en ruim een jaar later liep ze als gesluierde moslima door thuisstad Leidschendam.

Bestuurskundestudent Yasmina Jennifer Kahsai (26) weet gedetailleerd te vertellen over hoe ze als meisje van 17 de islam ontdekte. Dit ook tot teleurstelling van haar (van oorsprong christelijke) ouders. “Mijn moeder is van Nederlands-Indische afkomst en katholiek opgevoed. Maar het was mijn Eritrese vader die de meeste moeite had met mijn bekering. Nog steeds eigenlijk.”

Hoe anders is het verhaal van de 22-jarige Youssef Amakran. Deze bestuurskundestudent is immers opgegroeid in een Marokkaans moslimgezin. “Ik ben geboren en getogen in de Haagse Schilderswijk. De ‘sharia-driehoek’ in de Schilderswijk waar veel kranten nu over schrijven? Dat is dus gebaseerd op bronnen die helemaal niet bestaan. Ik herken ook helemaal geen ‘sharia-driehoek’ in mijn wijk. En als ik zulke radicale figuren in mijn wijk zou tegenkomen, zou ik dat natuurlijk wel melden.”

JE SUIS

In huize Amakran waren zojuist de eerste nieuwsbeelden over de aanslag in Parijs vertoond en bij zoon Youssef zat de shock er goed in. “Het eerste wat ik dacht? Ik hoop niet dat het moslims zijn! Dan krijg je immers dat gezeik weer.” Na de aanslagen in Frankrijk achtervolgt hem het verwijt dat hij en medemoslims zich niet nadrukkelijk distantiëren van de aanslagen, en dat is onterecht. “Kijk, de islam wordt nu zwartgemaakt. Maar ik geloof niet in ‘Je suis Charlie’ of ‘Je suis Ahmed’. Voor mij is het ‘Ik ben Youssef’ en ik hoef me niet te verantwoorden voor wat enkele individuen hebben gedaan.” Eenzelfde mening heeft ook studiegenoot Yasmina Jennifer Kahsai. “Het is krom om van moslims te vragen dat ze zich duidelijk uitspreken tegen de aanslagen. Daarmee stel je namelijk dat moslims zich aangesproken moeten voelen en dat als ze zich niet uitspreken, ze mogelijk sympathiseren met de daders. Dat is oneerlijk,” zegt Kahsai. “Blanken of aanhangers van een rechts gedachtegoed hoeven zich ook niet uit te spreken over de acties van een Anders Breivik of Geert

Wilders. En van christenen wordt ook niet verwacht dat ze zich uitspreken tegen de schandalen in de katholieke kerk. Waarom moeten moslims zich dan wel openlijk uitspreken over deze aanslagen? Dat is meten met twee maten.”

Grenzen

Over de mogelijke gevolgen van de aanslagen is Youssef Amakran ook duidelijk. “Ik vrees dat ik binnenkort een deel van mijn privacy moet inleveren ten behoeve van veiligheid. Maar daarin kunnen we te ver doorslaan. Als ik bijvoorbeeld door de douane in de Verenigde Staten zou moeten, zou ik een uur lang apart worden genomen. Puur en alleen omdat ik moslim ben.”

Volgens bestuurskundestudent Yasmina Jennifer Kahsai vindt er al een demonisering van moslims plaats. “Op het journaal wordt er nu continu gesproken over moslimterroristen. Maar waarom moeten ze dat moslimgedeelte er bijhalen? Noem het gewoon terrorisme! Door het steeds moslimterrorisme te noemen geef je een negatieve connotatie aan het woord; aan het moslim zijn.”

Wat Kahsai betreft zijn er wel grenzen aan de vrijheid van meningsuiting. “Als ze bijvoorbeeld de profeet afbeelden, dan raakt me dat niet persoonlijk. Tegelijkertijd vind ik dat je van een religie moet afblijven. De vrijheid van meningsuiting moet niet de vrijheid tot belediging zijn.”

Haar studiegenoot Youssef Amakran heeft een mildere mening. “De enige, juiste reactie die je op dergelijke spotprenten kunt geven is: ‘Dat is niet mijn profeet’. Klaar en duidelijk. Als moslim zijnde moet je niet naar die spotprenten kijken en je aangesproken voelen. Dan heb je er ook geen last van. Soms moet je het gewoon simpel bekijken.”

Youssef Amakran en Yasmina Jennifer Kahsai studeren Bestuurskunde aan de FSW. Over de aanslagen in Parijs plaatste Amakran een Facebookbericht en schreef Kahsai het artikel ‘Liefde als reactie op aanslag Charlie Hebdo’ op de website www.wijblijvenhier.nl

Toch een goed begin

Ondanks alle onzekerheid vanwege de ingrijpende reorganisatie is het nieuwe jaar voor de FSW toch goed begonnen. Want als middelgrote faculteit de meeste subsidie van de EUR binnenhalen voor excellente groepen is een prestatie van formaat.

Tekst: Mary van der Graaf

Zeven onderzoeksgroepen hebben van het College van Bestuur geld gekregen via het Research Excellence Initiative (REI). De EUR wil hiermee de samenwerking tussen haar beste wetenschappers stimuleren en de kwaliteit van het toponderzoek verder verhogen. Maar liefst drie van de zeven samenwerkingsverbanden hebben een vette FSW-signatuur.

Dr. Arwin van Buuren (bestuurskunde), prof. dr. Jurian Edelenbos (IHS) en prof. dr. Eric Claassen (Erasmus Centre for Valorisation) krijgen één miljoen euro. Prof. dr. Godfried Engbersen, prof. dr. Sabine Severiens (FSW) en prof. dr. Dike van de Mheen (Erasmus MC) kunnen aan de slag met onderzoek naar kwetsbare jeugd in grote steden en prof. dr. Peter Mascini en prof. dr. Romke van der Veen van sociologie gaan samen met prof. dr. Michael Faure van de rechtenfaculteit onderzoek doen naar de verschuiving van verzorgings- naar investeringssamenleving.

Na twee eerdere – mislukte – pogingen om REI-gelden binnen te halen, valt bestuurskunde dit jaar wel in de prijzen. “We hebben geprobeerd aan te sluiten bij de strategische doelen van de EUR, en ook nadrukkelijk gezegd dat dit niet alleen een onderzoeksprogramma is, maar ook een impuls in de onderzoeksgroep,” zegt Arwin van Buuren. “We gaan dit geld gebruiken om nog meer geld binnen te halen door voorstellen te schrijven en strategische allianties te ontwikkelen met Brazilië en India. In totaal zijn er 21 aanvragen ingediend, zeven zijn er gehonoreerd waarvan drie van de FSW. Dat is hartstikke goed. Het is des te wranger dat zo’n goede groep zo in de financiële problemen komt.”

Zelforganisatie

Het voorstel van Van Buuren gaat over de terugtrekkende overheid en de toename van maatschappelijke initiatieven – groepen burgers, bedrijven of maatschappelijke organisaties – die overheidstaken overnemen. Bijvoorbeeld wijkbewoners die zelf een deel van het groenonderhoud voor hun rekening nemen en daarvoor een vergoeding krijgen van de gemeente en dat geld weer investeren in speelvoorzieningen of welzijnsactiviteiten. Of lokale energiecoöperaties waarbij mensen participeren in een windmolen of gezamenlijk zonnepanelen op een school of ander gebouw plaatsen.

Maar hoe werkt dat, hoe stem je dat af met de overheid en hoe kan dat tot synergie leiden met dat wat de overheid doet? Deze vragen wil Van Buuren beantwoorden met een onderzoeksgroep waarin ook TNO en kennisinstituut Deltares participeren. Ze richten zich daarbij op zelforganisatie binnen de sectoren water, duurzame energie, stedelijke ontwikkeling en zorg.

“We weten dat zelforganisatie tegen veel barrières oploopt. Overheden zijn niet altijd ingericht om dit soort initiatieven goed te ondersteunen. Er zijn vaak financiële of juridische hindernissen. Er zijn bijvoorbeeld boeren die gezamenlijk het waterpeil willen beheren. In ruil daarvoor willen ze minder aan het Waterschap betalen, maar voor het Waterschap is dat onverteerbaar.”

Het samenspel tussen overheidsoptreden en maatschappelijk initiatieven ziet er in Brazilië en India heel anders uit omdat de overheid daar niet zo sterk ontwikkeld is. Daarom is het interessant dat die landen bij het onderzoek betrokken zijn. Van Buuren benadrukt verder dat het verspreiden van kennis (valorisatie) een belangrijk onderdeel is. De kennis moet leiden tot methoden of instrumenten die in de praktijk toegepast kunnen worden.

Arbeidsuitval

Ook de aanvraag van Peter Mascini (parttime gedetacheerd bij de rechtenfaculteit) heeft te maken met gevolgen van neoliberal beleid en de andere rol voor de overheid. Het vangnet van de overheid voor uitval bij arbeid door ziekte, ontslag of arbeidsongeschiktheid, verandert namelijk in een situatie waar werknemers en werkgevers mede verantwoordelijkheid dragen voor risico's op baanverlies.

“Het onderzoek bestaat eigenlijk uit twee delen,” vertelt Mascini. “De eerste vraag heeft met de uitvoering te maken. Zie je daadwerkelijk dat de overheid verantwoordelijkheden delegeert en worden die door werkgevers en werknemers opgepakt.

De tweede vraag heeft betrekking op de verschuiving van rechtsgebieden: van bestuursrecht naar privaatrecht. Gaan werknemers die slachtoffer worden van een ongeluk eerder de werkgever aanklagen en gaan werkgevers dan ook meer hun best doen om arbeidsuitval te voorkomen. En zullen rechters er rekening mee houden dat de verzorgingsstaat wordt afgebouwd, waardoor werknemers die iets overkomt meer zijn aangewezen op schadevergoeding door de werkgevers. Overigens hebben werknemers niet alleen rechten maar ook plichten. Ze moeten onveilig werk weigeren en beschermingsmiddelen dragen. Als ze dat niet doen kunnen ook zij beboet worden.”

Voor Mascini is het in de wacht slepen van REI-gelden een verrassing. Hij had eigenlijk hogere verwachtingen van een NWO Smart Governance aanvraag. Daar had hij ook veel tijd ingestoken, bovendien waren de reviewers positief. “Ik had mijn hoop daarop gevestigd, maar afgelopen zomer kreeg ik toch een afwijzing. Daarom had ik er niet op gerekend dat deze aanvraag wel zou worden gehonoreerd. Het is dus een grote meevaller. Het is ook een groot project waar we vijf jaar lang onderzoek voor kunnen doen.”

De kracht van beelden

De reconstructie van de strandrellen in Hoek van Holland is zeer geloofwaardig. Wilders' film Fitna een stuk minder. Hoe knapper in elkaar gezet, hoe geloofwaardiger het beeld, zeggen Victor Bekkers en Rebecca Moody. Zij schreven een boek over de invloed van beeldvorming op beleid en politici.

Tekst: Sanne van der Most

Beeldvorming vormt een belangrijke rol in mediastudies. Er is al veel onderzoek gedaan naar de invloed van beeld op de publieke opinie. Maar de rol van beeldvorming in het beleidsproces en hoe politici zich laten leiden door die beelden, werd nog niet eerder onderzocht. Moody: "Natuurlijk weten we allang dat plaatjes invloed hebben op de politiek. Kijk naar propaganda. Nieuw is echter de geavanceerde technologie waarmee die plaatjes tegenwoordig worden gemaakt, gekoppeld en gedistribueerd. Daardoor ontstaat er een hele nieuwe dimensie."

Aan de hand van een aantal gebeurtenissen en dreigingen, zoals de strandrellen in Hoek van Holland, de Schipholbrand, de aanslag in Zeist tijdens koninginndag 2009, het overstromingsrisico en de dreiging van besmettelijke dierziekten, doken bestuurskundigen prof. dr. Victor Bekkers en dr. Rebecca Moody hier in, samen met Erasmus Studio. Het resulteerde in hun nieuwe boek 'Visual Culture and Public Policy: Towards a visual policy?'

Hoe knapper in elkaar gezet, hoe geloofwaardiger het beeld

De beelden die de bestuurskundigen onderzochten kwamen vanuit de politiek, beleidsmakers of experts. "Het zijn hoe dan ook beelden waar de overheid iets mee moet," aldus Bekkers: "Degene die het filmpje maakt, heeft natuurlijk altijd de macht om te bepalen wat erin komt en wat voor gevolgen dat heeft. Door de gebeurtenis vanuit verschillende perspectieven en zo feitelijk mogelijk te laten zien, creëer je een helder en feitelijk beeld dat mensen accepteren. Een mooi voorbeeld zijn de strandrellen in Hoek van Holland, waarbij een dode viel. De reconstructie van die gebeurtenis was samengesteld uit een heleboel verschillende opnames van zowel politie, burgers en pers. Zeer representatief en 'onpartijdig' dus. De reacties op de fora sloegen dan ook meteen om toen de beelden waren getoond en iedereen kon zien dat het politieoptreden gerechtvaardigd was en niet overtrokken."

Geknutseld

De cleanheid van de verhalen, ontdaan van alle ruis, heeft dus een grote impact. Het publiek heeft

direct in de gaten wanneer een beeld puur wordt ingezet om te overtuigen en te manipuleren, zo concluderen de bestuurskundigen. “Alleen dat verhaal houdt op wanneer het om de wat betere computeranimaties gaat,” vertelt Moody. “Die zitten technisch zo geavanceerd in elkaar en zien er zo geloofwaardig uit. Mensen hebben daar zelf de kennis niet voor en nemen dus veel sneller aan dat het klopt. Zowel het publiek als de beleidsmakers denken: een expert heeft dit gemaakt, dús het zal wel kloppen. Om die reden wordt Fitna dan ook als ongeloofwaardig beschouwd. Mensen vinden het ‘te geknutseld’ in elkaar zitten. Het gaat dus niet alleen om het verhaal dat je vertelt en het beeld dat je laat zien, maar ook om de technologie die je gebruikt om het te vertellen.”

Blijf kritisch

Een andere interessante uitkomst van onderzoek is dat wat Bekkers en Moody ‘anticipated action’ noemen. Ook al is het beeld feitelijk nog niet beschikbaar, het idee dat het eraan zit te komen, boezemt mensen al angst in. Bekkers: “Bij Fitna en ook bij de risicokaart, die informatie geeft over transporten met gevaarlijke stoffen, was dat het geval. De Nederlandse regering verklaarde direct dat Wilders niet voor het hele land sprak, maar puur voor zijn eigen partij. Nog voor überhaupt helder was waar Fitna precies over ging. Een zelfde soort reactie zag je toen de risicokaart eraan zat te komen. Direct werden alle gevaarlijke stoffen verplaatst.

Dat leert ons twee dingen: beleidsmakers zijn als de dood voor de kracht van beelden. Zélf al voordat ze er daadwerkelijk zijn. Dat leert beleidsmakers, maar óók bestuurskundestudenten als beleidsmakers in spe, dat het goed is om kritisch te zijn over beelden en om zich altijd af te vragen waar beeld vandaan komt en wat ermee wordt beoogd. Natuurlijk kun je beeld inzetten om mensen te overtuigen van je punt. Maar blijf altijd kritisch en laat je niet meeslepen.”

Een student met ambities

Zoveel mogelijk gast sprekers uit de praktijk laten optreden, daar maakt Berend van der Molen zich sterk voor. “Om een beeld te krijgen van wat je na je studie kunt doen en wat jij kunt bijdragen aan de samenleving. En natuurlijk ook voor mooie stageplaatsen.”

Tekst: Caroline van der Schaaf

Van alles ondernemen en ook nog aardig binnen de tijd je studie afronden. Het kan echt, getuige de activiteiten die masterstudent bestuurskunde Berend van der Molen allemaal ontplooid naast zijn studie. Zo is hij lid van de Faculteitsraad, maakte hij deel uit van een commissie van Cedo Nulli, deed hij een bestuursjaar bij de Marketing Association EUR en is hij actief bij een studentenbeleggingsclub. Bovendien vertrekt hij over een paar weken naar New York, in het kader van de Model United Nations: “Met studenten uit de hele wereld spelen we een vergadering van de Verenigde Naties na. Je moet dan lobbyen voor een bepaald land met een bepaald standpunt. Met dertien andere student van de faculteit vertegenwoordigen Israël. We zijn er al sinds oktober voor aan het trainen.”

De vijfdejaars student is inmiddels bezig met zijn stage bij PWC in Den Haag, op de afdeling Public Strategy. “Ik help daar iemand met het schrijven van een publicatie over intern toezicht in de publieke sector. Heel interessant.” Dat is nog een meerwaarde van de gastcolleges, vindt Van der Molen, want zijn stagebegeleider was vorig jaar een van de gast sprekers bij bestuurskunde. “Ik heb hem toen aangesproken en heb hem laten weten dat ik een stageplek zocht. Eerst zei hij niets voor me te kunnen betekenen, maar een week later mailde hij dat hij wel ruimte zag in zijn praktijk.”

Gast sprekers

En om zijn standpunt nog even kracht bij te zetten: “Als er een vak wordt gegeven zonder dat er een keer een gast spreker langskomt, is dat echt een gemiste kans. Ik zou docenten willen bewegen om zeker twee of drie keer per blok gast sprekers uit te nodigen om hun verhaal te komen vertellen.”

Waar die gast sprekers dan vandaan moeten worden geplukt? “Van de Autoriteit Financiële Markten bijvoorbeeld, of de Autoriteit Consument & Markt. Dat zijn heel interessante organisaties die nog niet bij ons op bezoek zijn geweest. Maar ook mensen van een zbo (zelfstandig bestuursorgaan zoals Kamers van Koophandel; red), een gemeente of een provincie. Je kunt ze allemaal laten langskomen om hun verhaal te vertellen.”

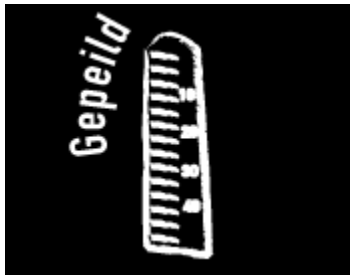
Van der Molen heeft geen spijt van zijn keuze voor de studie in Rotterdam. “Ik ben een groot fan van de oude lesmethode: de hoorcolleges gecombineerd met de ateliers, waarbij we in werkgroepen werkten met een tutor. Ik heb daar echt veel van geleerd. Presentatievaardigheden, debatteren, zowel theorie als praktijk. Het mooie van acht uur in de week college volgen is de mogelijkheid die dat

schept om veel dingen naast je studie te ondernemen.”

Of hij na zijn studie in de Maasstad blijft, is maar zeer de vraag. Vriendin Mirella zou het liefst verkassen naar de hoofdstad, getuige ook de levensgrote foto van een Amsterdamse gracht aan de wand van het appartement van het stel in Crooswijk. Voor Berend liggen alle mogelijkheden nog open. “Ik hoop dat ik een traineeship bij PWC aangeboden krijg. Een traineeship bij het Rijk lijkt me ook wel wat. Of bij een van de grote gemeenten Rotterdam, Amsterdam of Den Haag.”

Niet bang zijn

Tot slot nog een advies van de bevlogen student: Wees niet bang om je mond open te trekken en duidelijk te maken wat je wilt bereiken. “Vroeger werd je geleerd dat wie vraagt, wordt overgeslagen, maar dat moet je in je professionele leven direct vergeten. Je moet gewoonweg vragen wat je wilt, anders krijg je het echt niet. De wereld zit niet op je te wachten, maar je kunt mensen wél bewust te maken van jouw doelen. Dan kunnen mensen je helpen die na te streven.”

Promoveren aan de FSW

Een proefschrift met academische én maatschappelijke impact en daarna een wetenschappelijke carrière, het liefst aan onze faculteit. Maar hoe haalbaar zijn deze doelen eigenlijk? Drie aio's over hun promotieonderzoek en hun ambities voor de toekomst.

Tekst: Pamela Roumen

Gertjan Rop (26): promovendus bij de afdeling Onderwijspsychologie

“Mijn onderzoeksonderwerp is het redundancy effect in multimediaal leren. Dit betekent over het algemeen dat je minder leermateriaal kunt aanbieden zonder dat het ten koste gaat van het begrijpen van de stof dus niet teveel (onnodige) afleiding inbouwen. Het blijkt namelijk zo te zijn dat het aanbieden van extra leermaterialen, zoals aantrekkelijke plaatjes om de stof op te leuken, de leerprestatie niet ten goede komt.

Met deze aio-positie ben ik in maart 2014 gestart en daarvoor heb ik een jaar lang hard moeten zoeken. Waarom ik denk dat ik deze aio-positie kreeg?

Waarschijnlijk omdat hier al een bewegingswetenschapper, net zoals ikzelf, zat en vanwege het feit dat ik gemotiveerd was om te verhuizen van Groningen naar Rotterdam. Ik wil straks graag doorgaan in de wetenschap; in een mooie postdoc-positie bijvoorbeeld of als universitair docent. Maar het is niet zo dat mijn leven onvervuld is als ik na deze periode iets anders moet gaan doen. Daarbij zie ik over een aantal jaar wel of deze extra graad me iets oplevert op de arbeidsmarkt. Als ik niet verder kan in de wetenschap dan moet ik alsnog het bedrijfsleven in, een pak aantrekken en de gesjeesde jongen uithangen. Maar eerlijk gezegd denk ik niet dat ze daar erg zullen opkijken van een promotie in de onderwijspsychologie. Want wat heeft het bedrijfsleven daar nou aan? Ik denk niet zo veel hoor.”

Roy Kemmers (34): promovendus bij de afdeling Cultuursociologie

“Ik doe promotieonderzoek naar politiek onbehagen, zoals het wantrouwen ten opzichte van de Nederlandse politiek. Dit doe ik bijvoorbeeld aan de hand van open brieven die Nederlanders tussen 2000 en 2009 hebben gestuurd naar de Telegraaf. Ik zit nu in de laatste fase van mijn aioschap en hoop in het najaar gepromoveerd te zijn. Wat mijn postdoc-plannen zijn? Nou, het liefst wil ik hier wetenschap blijven bedrijven. Maar die kans acht ik niet echt groot. Er vindt immers een reorganisatie plaats. Er worden geen mensen meer

aangenomen en mijn contract loopt af. Dus het ligt niet voor de hand dat ik hier assistent-professor zal worden. Met mijn promotiebegeleiders spreek ik wel over het vergroten van mijn baankansen hier. Een van de middelen is dat ik onderzoeksbeurzen aanvraag. Maar veel van die beurzen zijn niet gericht op gepromoveerden, maar eerder op het gaan naar het buitenland. En ik heb nu wel een gezin met twee kleine kinderen die ik moet meenemen. Na mijn aioschap heb ik hier wel nog een tijdelijke aanstelling; ik ga sociologiestudenten dan lesgeven in kwalitatieve methoden. In de tussentijd ben ik vrij om te reageren op universitaire vacatures in andere steden. Dat is voor mij ook zeker wel een optie. Het kan immers geen kwaad om even in een andere keuken te kijken.”

Eke Krijnen (29): promovendus bij de afdeling Pedagogische Wetenschappen

“Ik verricht momenteel onderzoek naar ouderbetrokkenheid in de voor- en vroegschoolse educatie: de tijd tussen 2 en 6 jaar. Ik richt me daarbij op ouders van kleuters en op een onderwijsprogramma dat wil stimuleren dat ouders meer taalactiviteiten doen met hun kinderen, zoals voorlezen of gesprekjes voeren. De aanname is dat je hiermee de taal- en cognitieve ontwikkeling van kinderen bevordert. Nou, dat onderwijsprogramma onderzoek ik dus. Daarbij had ik twee redenen om te willen promoveren: één wat meer egoïstische reden en één wat bredere reden. Ik vind het namelijk leuk om veel bij te leren. Daarnaast denk ik dat het onderzoek en het verspreiden van de inzichten die eruit voortkomen bij kunnen dragen aan beter onderwijs. Mijn onderzoek is erg praktijkgericht en uiteindelijk ontwikkel ik ook een interventie voor het stimuleren van ouderbetrokkenheid voor scholen. Dus het is wel de bedoeling dat scholen mijn proefschrift gaan gebruiken. Niet dat de leraren mijn uitgebreide proefschrift moeten gaan lezen, maar wel dat er op basis van mijn onderzoek bijvoorbeeld een folder uitkomt met ‘tips and tricks’ over het bevorderen van ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Op die manier wordt, denk ik, de pijn van het feit dat bijna niemand een volledig proefschrift leest ook wel verzacht.”

Colofon

SoFa nr. 4 jaargang 7 – 10 februari 2014

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Han van der Leur, Sanne van der Most, Pamela Roumen en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 24 maart 2015

Het uur U is aangebroken

Eindelijk, het is zo ver. Het reorganisatieplan voor de FSW is opgesteld en naar de Faculteitsraad gestuurd. Wat erin staat, blijft tot na de vergadering van de raad op 24 maart 'geheim'. Wie mag blijven of wie een andere baan moet zoeken wordt echter al eerder verteld.

Tekst: Mary van der Graaf

Alle medewerkers van de FSW hebben op maandag 23 of dinsdag 24 maart een individueel gesprek over de eventuele persoonlijke gevolgen van de reorganisatie. Een slag om de arm is in deze fase noodzakelijk, want zolang de personeelsgeleding van de Faculteitsraad nog geen oordeel over het reorganisatieplan heeft geveld is nog niets definitief.

Zeker is wel dat met name het ondersteund personeel (obp) een spannende week heeft gehad. Onder het obp zullen de meeste ontslagen vallen. Deze groep moet met ongeveer 9 fte inkrimpen. Een forse reductie, die ook te maken heeft met de eis van de universiteit om flink op de overhead te bezuinigen.

Obp

Vanaf 16 maart, toen de mail binnenkwam met de mededeling over de afronding van het concept-reorganisatieplan en de gesprekken, was iedereen bij het obp zenuwachtig. Hoewel het plan te verwachten was, waren mensen toch enigszins overdonderd. De kop in het zand steken is een beproefde methode om alle onzekerheid het hoofd te bieden en je te kunnen focussen op het dagelijkse werk. En dan opeens blijkt dit trage reorganisatieproces in een stroomversnelling te zitten en zijn de individuele gesprekken al voor de volgende week gepland. Wat volgt zijn zeven dagen van spanning over blijven of niet. En als je kunt blijven op welke plek en voor welke taken dan, want alleen al de samenvoeging van de onderwijsbureaus zal voor de nodige veranderingen zorgen.

Wp

Voor het wetenschappelijk personeel (wp) is het minder spannend. Alleen bij bestuurskunde en sociologie moet het wp inkrimpen, maar dat zal waarschijnlijk via natuurlijk verloop (pensioen of vertrek naar een andere baan) gerealiseerd kunnen worden. Zij krijgen wellicht wel te maken met andere taken.

Door de fusie van bestuurskunde met sociologie en psychologie met pedagogische wetenschappen (PW) worden de onderwijs- en onderzoeksprogramma's herzien. Met name bij bestuurskunde en sociologie is de invulling van nieuwe vakken voor de bachelor al een eind op dreef. Ongeveer de helft van het curriculum zal uit gezamenlijke vakken bestaan.

De samenwerking kan men zien als versterking en modernisering van het Rotterdamse profiel van de beide opleidingen. Bestuurskunde aan de FSW neemt maatschappelijke vraagstukken en niet de overheid als vertrekpunt. In de huidige samenleving is de overheid niet meer alleen richtingbepalend. Sociologische kennis over de maatschappelijke dynamiek is dan nodig. Anderzijds is de Rotterdamse sociologie meer dan het analyseren en duiden van maatschappelijke processen. Ook hoe je maatschappelijke vraagstukken kan aanpakken hoort erbij en daarvoor is bestuurskundige kennis essentieel. Zo kun je – over en weer - van de nood een deugd maken.

Scepsis

Leidt het reorganisatieplan tot een financieel gezonde faculteit? Leveren de aangekondigde maatregelen echt iets op? Dat zijn vragen die dr. Huib Tabbers, lid van de Faculteitsraad en verbonden aan de opleiding psychologie, de komende tijd zullen bezighouden. Gespeend van enige scepsis is hij niet. Hij vraagt zich af of vermindering van het aantal obp'ers wel effectief is, want worden de ondersteunende taken dan ook minder of komen die uiteindelijk op het bordje van het 'duurdere' wp te liggen. Wordt er ook gesneden in het budget van het faculteitsbureau en de decaan? En wat leveren de fusies tussen de opleidingen op? Tabbers gelooft niet dat er daardoor een efficiëntere organisatie ontstaat die tijd (en geld) bespaart. Hij vermoedt juist meer versnippering en meer overleg en afstemming.

Ondertussen zijn de raadsleden bijeengekomen en hebben ze een eerste reactie op het conceptplan openbaar gemaakt. Daarin staan vier bezwaren en vragen geformuleerd onder de kopjes: 'Gebrek aan een inhoudelijke visie op de faculteit', 'Eenzijdige focus op groei en internationalisering', 'Balans decentralisatie / centralisatie' en 'Cijfermatige onderbouwing onvoldoende helder'.

Bij de uiteindelijke beoordeling van het concept-reorganisatieplan is het volgens Tabbers vooral van belang in hoeverre het plan aansluit bij het eerder gegeven advies van de raad over het voornemen tot reorganisatie. Belangrijk voor het al dan niet instemmen is ook de mening van de medewerkers. De raad zal daarom bijeenkomsten organiseren om zijn achterban te raadplegen. Eén staat gepland voor vrijdag 27 maart om 11.00 uur in zaal T3-31, een andere voor donderdag 2 april om 11.00 uur in zaal C2-02.

De vergadering van de Faculteitsraad is dinsdag 24 maart vanaf 15.00 uur in T3-13. Iedereen is welkom om de vergadering bij te wonen. Daarnaast kan men altijd contact opnemen met een raadslid of mailen naar het vertrouwelijke mailadres PGFraad@gmail.com.

‘Iedereen is een beetje psychopaat’

Hannibal Lecter wordt neergezet als prototype psychopaat, terwijl hij eigenlijk vooral last heeft van een posttraumatische stressstoornis. EUR psycholoog Sanne van Dongen is gefascineerd door psychopaten en hun hersens. Voor Studio Erasmus analyseerde ze schurken op het witte doek.

Tekst: Sanne van der Most

Van Dongens fascinatie voor psychopaten is ontstaan door een documentaire waarin een huurmoordenaar vertelt over zijn beweegredenen. “Hij was heel rustig en kalm. Hij had gewoon een gezin thuis en dat ging prima. Alleen hij vermoordde mensen. Dat was zijn roeping. Daar voelde hij verder niks bij, dat deed hij gewoon. Verschrikkelijk interessant vond ik dat. Hoe werkt dat in het hoofd van zo’n persoon? Hoe komt het dat hij dat wel doet en ik niet? En zou ik dat zelf misschien ook gewoon doen als ik geen inlevingsvermogen en schuldgevoel zou kennen? Het zou zomaar kunnen.”

Ontoerekeningsvatbaar

Iedereen heeft in meerdere of mindere mate psychopaten trekken. Daar is Van Dongen van overtuigd. Ook de gezonde populatie. “Er is een psychopathie-checklist. Als je boven een bepaalde score zit dan ben je psychopaat. Je hoeft dan niet per se te moorden. Kijk naar succesvolle psychopaten. Dat zijn normale en goed functionerende personen, die het ver schoppen doordat ze zo onverschrokken en stoutmoedig zijn, zoals sommige zakenmensen en - zo kunnen we achteraf stellen - daders van de bankfraude. Een verschil met ‘normale’ mensen is dat ze een stuk empathie missen. Mensen die vanuit een psychose handelen, daarvan wordt altijd gezegd dat ze ontoerekeningsvatbaar zijn. Ze kunnen er niks aan doen. Terwijl psychopaten precies weten wat ze doen. Ik denk juist: als je aan kunt tonen dat hun hersensysteem anders werkt en dat ze het gevoel niet hebben om zich in te leven, dat ze er dan in feite óók minder aan kunnen doen dan wij denken. Dat fascineert mij.’

Anthony Perkins als de psychopaat Norman Bates in de film Psycho van Alfred Hitchcock

Enge plaatjes

Als psycholoog aan de EUR onderzoekt Van Dongen de neurobiologische mechanismes van dat

gebrek aan empathie en van het onverschrokken. Onder meer door proefpersonen enge plaatjes te tonen en tegelijkertijd een harde toon laten horen. “Mensen met een normaal defensief mechanisme schrikken daarvan. Mensen die naar die psychopathische kant neigen, schrikken niet. Ze identificeren zich niet met de slachtoffers. Dat zien we in de hersenen terug. Juist die mensen reageren minder goed op gedragsinterventies. Je kunt ze wel cognitieve therapie aanbieden, maar dat helpt meestal niet.

Wij zoeken daarom naar andere manieren, zoals neurofeedback. Het plan is om in een forensische populatie deze neurofeedback te gaan onderzoeken. Wij laten de kandidaten een bedreigend en gewelddadig filmpje zien en geven ze de opdracht om te proberen zich in te leven in het slachtoffer. Als ze hun eigen hersenreacties op het scherm zien veranderen, train je als het ware de hersenen om anders te werken. Voorwaarde is natuurlijk wél dat de persoon ook daadwerkelijk wil veranderen. Dat is lastig, want psychopaten vinden vaak dat er niks mis met ze is.”

Verwarde dreigers

Naast haar onderzoek voor de EUR, houdt Van Dongen zich bezig met onderzoek voor de politie Rotterdam naar ‘verwarde dreigers’. Een zeer actueel onderwerp met mediavoorbeelden als Tristan van der Vlist (die in Alphen aan den Rijn zes mensen en daarna zichzelf doodde) en recent de oproep tot jodenhaat in Urk. “In Rotterdam werken al wel mensen bij de politie die zich hiermee bezig houden. Toch is dat vaak vooral nattevingerwerk. Niet gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek of op systematische analyse. Uit het dreigingsinschattinginstrument dat we nu ontwikkelen, komen straks profielen waarmee je veel specifiekere kunt kijken naar de persoon, de risicofactoren en welk type aanpak diegene nodig heeft.”

Van Dongen kijkt samen met stagiairs meer dan honderd casussen vanuit de politie Rotterdam, die ook landelijk in de media kwamen. Daarbij focust ze op de verschillen tussen algemene dreigers, die verder geen daadwerkelijk delict plegen en dreigers die wél een delict plegen.

Van Dongen: “Verwarde mensen met een psychotische problematiek - dus waanbeelden en hallucinaties- voelen zichzelf ook vaak bedreigd en kunnen daardoor agressief gaan handelen. De dreigers die telkens éénzelfde persoon benaderen, hebben vooral last van een soort grootheidswaanzin. Ze willen laten zien hoe belangrijk ze zijn en hoeveel macht ze hebben. Vaak zie je de problemen ontstaan wanneer er ineens verschillende factoren wegvallen. Iemand verliest zijn baan of zijn gezin en komt op straat te staan. Hun agressie is dan een schreeuw om hulp. Als je dat weet, kun je veel gerichter ingrijpen.”

Sanne van Dongen studeerde biologische en cognitieve psychologie aan de EUR. Na haar studie promoveerde ze aan het Erasmus MC, afdeling Forensische Psychiatrie. Tegenwoordig werkt ze bij de sectie klinische psychologie als universitair docent forensische psychologie.

Digitalisering en virtual reality

Wat zijn de voordelen en de gevaren van sociale media? En hoe help je mensen van hun fobie of anorexia af met virtual reality?

Studievereniging Cedo Nulli houdt 23 april een congres met lezingen en workshops over de invloed van digitalisering.

Tekst: Martine Zeijlstra

Stel je eens voor dat je door een fobie de straat niet meer op durft. Bij het idee van een grote mensenmassa lopen de rillingen over je rug. Nu moet je nog naar de psychiater om je fobie te tackelen, maar in de nabije toekomst zoeken waarschijnlijk steeds meer mensen virtuele hulp om van hun probleem af te komen.

Reden voor Lucia van der Stam en Robert de Hoogh van studievereniging Cedo Nulli om een congres te organiseren over de invloed van de digitalisering op de samenleving. "Online therapie is in opkomst als vervanging van traditionele psychische hulp," zegt Van der Stam. "Het wordt een belangrijk onderdeel van de toekomst en daarom is het goed om tijdens een congres aandacht aan e-hulp te besteden."

E-hulp is niet het enige onderwerp dat voorbijkomt op het congres. Professor Liesbet van Zoonen van de sociale faculteit geeft bijvoorbeeld een lezing over de invloed van sociale media. "Het is een belangrijk onderwerp," zegt Robert de Hoogh. "Aan de ene kant is het fijn om met hulp van sociale media in contact te blijven met anderen. Maar sommige mensen zijn zo verkleefd met hun telefoon, dat ze ook in gezelschap steeds met hun apparaat bezig zijn."

Tijdens het congres wordt dan ook uitgebreid ingegaan op de vraag of digitalisering wel of niet goed is voor de samenleving. En waarom. Een van de hoogtepunten van het congres is een lezing van minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken. Hij spreekt over de rol van technologie in de maatschappij.

Krachtig

Het congres is niet alleen een lezingenreeks. Deelnemen is ook belangrijk om de kracht van digitalisering te ervaren. Daarom zijn er ook workshops te volgen. Architectuurbureau Into Virtual gebruikt een virtual reality-bril om klanten mee door gebouwen te nemen, voordat er ook maar een steen gelegd is. Tijdens de workshop laten ze de deelnemers zien hoe krachtig virtual reality is door ze mee te nemen in een achtbaan. Robert de Hoogh kreeg de bril ook op. "Ik vond het heel gek,"

zegt hij. "Je zit gewoon op je stoel, maar toch heb je echt het gevoel dat je in een achtbaan zit. Ik bewoog mee in de bochten en was na afloop best misselijk."

Virtual reality is niet alleen leuk, maar ook nuttig. "Zo kun je kinderen met brandwonden ook een virtual reality-bril opzetten om ze minder pijn te laten lijden," zegt Van der Stam. "Door ze bijvoorbeeld in een virtuele koude wereld te zetten. De hersenen geloven dan echt dat ze in een koude wereld zijn, en dat is heel fijn voor kinderen die brandwonden hebben."

Gewetensvraag

Virtual reality kent vele toepassingen, zal tijdens het congres blijken. Jasper Jochem geeft een workshop over hoe mensen met anorexia en fobieën hun lichaam op een andere manier ervaren dankzij een virtual reality-bril. "Mensen met anorexia hebben een vertekend beeld van hun eigen lichaam. Een virtual reality-bril zorgt ervoor dat zij weer op een normale manier naar hun eigen lichaam leren kijken. En zo raken ze dan hun ziekte kwijt," zegt De Hoogh.

"We hopen dat studenten en medewerkers door het congres getriggerd worden om de discussie aan te gaan over digitalisering en nieuwe technologieën. Want die zijn zo veelomvattend, dat het belangrijk is om altijd de gewetensvraag te stellen of het wel of niet goed is om het toe te passen. En in gewetensvragen stellen, zijn we goed bij de sociale faculteit."

Challenge of Change, congres over digitalisering. Met lezingen van minister Ronald Plasterk van Binnenlandse Zaken, professor Liesbet van Zoonen (sociale media) en Drs. Frank Schalken (e-hulp). Er is keuze uit twee workshoprondes:

1. *Frisse Blikken (over Het Nieuwe Werken) en Into Virtual (architectuurbureau met focus op virtual reality)*
2. *Hub Creations (interactieve games en e-learning), Tony van Rooij (onderzoeker op het gebied van online gameverslaving), Jasper Jochem (consultant healthcare, bezig met virtual reality die ingezet wordt bij anorexiapatiënten en mensen met fobieën)*

Meer info en aanmelden: www.cedonulli.nl/challengeofchange

EUC heeft goede recept te pakken

Erasmus University College, de jongste loot van de faculteit, is aan haar tweede jaar bezig. Vooralsnog gaat alles volgens plan, mede door op tijd bij te sturen. Dus geen blokken meer van vier maar van acht weken om te voorkomen dat studenten doordraaien.

Tekst: Mary van der Graaf

Alleen de knapste koppen uit binnen- en buitenland worden geselecteerd voor de brede bacheloropleiding van het Erasmus University College (EUC). Vorig jaar waren dat er 92 en dit studiejaar zijn er van de ongeveer 350 aanmeldingen 112 gekozen. Doel voor volgend jaar is 169,5 eerstejaars studenten. "Een raar getal," zegt de Executive Director Job van Maurik zelf al. "Maar dat is precies 75 procent van het einddoel, namelijk 225 nieuwe studenten per jaar."

Kan EUC die ambities wel waarmaken, gezien het feit dat Rotterdam als een van de laatste universiteiten met een University College is gestart? Biedt de markt nog ruimte voor een nieuwkomer? Van Maurik heeft daar alle vertrouwen in. "Twente is gelijk met ons begonnen en had dertig eerstejaars en Groningen is dit jaar gestart met dertig à veertig studenten. In vergelijking daarmee hebben wij mooie aantallen en bovendien trekken wij goede kandidaten aan. Het lijkt er dus op dat we het goede recept te pakken hebben."

Samenwerking

Onderscheidend voor Rotterdam is het relatief grote aanbod in life sciences en economics and business. In Amsterdam ligt de nadruk meer op natuurwetenschappen, Leiden profileert zich met internationale relaties en politicologie en Utrecht met een breed aanbod zonder echte zwaartepunten. Een goed verkooppunt is volgens van Maurik ook de locatie van het EUC, een mooi pand in het midden van de stad. "Utrecht zit in een oude kazerne aan de rand van de stad en Amsterdam zit in het science park, dus ook in een uithoek. Wij proberen verder heel veel samen te werken met de stad, met name met culturele en maatschappelijke instellingen. Als je enigszins maatschappelijk betrokken bent als student, dan kun je hier je ei kwijt. Er wordt samengewerkt met bijvoorbeeld een theatergezelschap, het Philharmonisch Orkest en de Witte de With galerie. We willen zo proberen onze studenten op andere manier naar bepaalde problemen te laten kijken. Uniek is ook ons super kleinschalig PGO- onderwijs. Bij ons geen groepjes van twintig maar van tien studenten."

Vijver

De competitie met andere University Colleges denkt men aan te kunnen, maar hoe zit het met de 'eigen' faculteit? Die zet met nieuwe Engelstalige bachelors en masters ook stevig in op internationalisering, wordt de FSW daardoor de concurrent van het EUC?

Het werkt twee kanten uit, aldus Van Maurik. "Enerzijds kun je zeggen dat we allemaal in dezelfde vijver vissen en iedereen dus een vis minder heeft. Maar de FSW en andere faculteiten gaan ook meer gebruik maken van internationale marketing. Er komt veel meer budget om de EUR als geheel bekend te maken in de wereld. Daardoor maak je die vijver weer groter."

Blokken

Lessen trekken uit de opgedane ervaringen, dat doen ze bij EUC volop. De acht blokken van vier weken met een vak per blok zijn bijvoorbeeld al van de baan. Vier weken bleek te kort: met dit ritme moesten studenten zich drie slagen in de rondte werken. Er is nu gekozen voor blokken van acht weken met een aantal parallelle vakken. Volgend jaar zullen ook de twee extra blokken met keuzevakken, de zogenaamde summer term en winter term vervallen.

"Als je studenten 40 weken lang gemiddeld zo'n 40 tot 50 uur per week laat studeren, dan zie je dat ze er behoorlijk doorheen komen te zitten. De verplichte vakken worden daarom geconcentreerd in 32 weken. De keuzevakken bieden we voortaan ook in deze 32 weken aan, dus studenten hebben nog steeds volop te kiezen. Studenten krijgen bovendien langer verlof om familie en vrienden thuis te ontmoeten, even bij te komen, vier weken een baan te nemen om de studie te bekostigen of om bijvoorbeeld studiereizen te organiseren."

Beurzen

Studeren aan EUC is niet goedkoop. Studenten van buiten de Europese Unie (ongeveer 10 procent) betalen 15.000 euro collegegeld, alle andere studenten waren vorig jaar 3500 euro kwijt, dit jaar 3600 euro en volgend jaar 3800 euro. Een studie voor alleen de rijken? Volgens Van Maurik is dat risico zeker aanwezig, maar door in te zetten op studeerbaarheid is het goed mogelijk om in drie jaar de opleiding af te ronden en blijven de totale kosten voor de studie nog enigszins overzichtelijk. Maar dan nog: het blijft veel geld, ook al omdat studenten verplicht zijn om op kamers te gaan. EUC probeert daarom voor 'armere' studenten beurzen te realiseren. Zo is er een stichting gevonden die elk jaar tien Rotterdamse studenten ondersteunt. EUC kan soms helpen door een talentvolle student die het echt niet kan betalen een baantje te geven bij bijvoorbeeld de receptie, of als ze van buiten Europa komen, een forse korting te bieden op het collegegeld.

Summer School

Langer verlof en even bijkomen zit er voor Van Maurik niet in. "In mijn naïviteit had ik gedacht dat het na de start rustiger zou worden, maar het tegendeel is waar. Het is gewoon een gekkenhuis, we willen toch een curriculum van 150 vakken aan ruim 600 studenten uit binnen en buitenland aanbieden en we willen heel veel samenwerken met faculteiten en de stad. Dat

is een behoorlijke kluit."

Het weerhoudt hem er overigens niet van om ideeën voor een toekomstige EUR Summer School te koesteren. Velen voor hem hebben dat al - tevergeefs - geprobeerd, maar de omstandigheden zijn volgens hem nu beter dan ooit. Belangrijke randvoorwaarden, zoals een aansprekende locatie en studentenhuysvesting zijn veel minder een uitdaging, want in de zomer staan het EUC-gebouw en de studentenhuysvesting min of meer leeg. Een groot palet van cursussen presenteren kan ook geen onoverkomelijke beletsel meer zijn. EUC doet niets anders dan met alle faculteiten om tafel zitten voor het samenstellen van hun eigen diverse curriculum. Van Maurik ziet dus 'heel veel potentie' in een Summer School.

Van de FSW naar het SCP (en weer terug)

Hij is werkzaam bij het Sociaal en Cultureel Planbureau en onlangs aangesteld als bijzonder hoogleraar Integratie en Migratie aan de FSW. Prof. dr. Jaco Dagevos praat met SoFa over arbeidsdiscriminatie, integratie en 'migrantenmoeheid'.

Tekst: Pamela Roumen

Zo'n twintig jaar woonde hij in onze Maasstad. Aan onze faculteit volgde hij niet alleen een studie sociologie, ook mocht hij aan de EUR zijn promotiebul ophalen. En nu is hij weer terug op zijn oude, vertrouwde plek. Zij het voor één dag in de week. Sinds begin dit jaar combineert prof. dr. Jaco Dagevos zijn onderzoekswerkzaamheden bij het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) met een bijzonder hoogleraarschap Integratie en Migratie aan onze faculteit.

“Wat dat precies inhoudt? Dat ik in ieder geval de komende vier jaar mijn onderzoek op het gebied van integratie ga uitdiepen, dat ik meer internationaal ga publiceren en dat ik hopelijk aansluiting ga vinden bij collega's die op deze terreinen onderzoek doen. Of ik nog ga lesgeven? Nou, (lacht) niet te veel op dit moment. Dat is ook een beetje uit zelfbescherming. Ik vind lesgeven namelijk heel leuk. Maar ik zit hier natuurlijk maar één dag in de week en ik heb nu vooral gekozen voor onderzoek. Neemt niet weg dat ik opensta voor gastcolleges. Met alle plezier zelfs.”

Prof. dr. Jaco Dagevos (49) is sinds jaar en dag gespecialiseerd in migratie- en integratievraagstukken. Deze expertise lijkt het regelrechte resultaat van zijn studies en werkervaring als hoofd van de afdeling onderwijs, minderheden en methodologie bij het SCP. Ook blijkt hij afkomstig uit een maatschappelijk geëngageerd nest: pa en ma voerden discussies 'aan de keukentafel' en broer Hans (nu als onderzoeker en consumptiesocioloog verbonden aan de Universiteit van Wageningen) ging maatschappijgeschiedenis studeren in Rotterdam.

In dezelfde stad en aan onze faculteit wil Dagevos zich nu focussen op drie onderzoekslijnen: variatie in het verloop van integratie bij diverse migrantengroepen, de komst van Midden- en Oost-Europeanen en arbeidsmarktdiscriminatie. “Van het laatste is nog veel te halen op theoretisch vlak. Dat er in Nederland wordt gediscrimineerd, dat is wel aangetoond. Maar we weten nog niet zoveel over waarom dat gebeurt. Ik wil achterhalen wat de mechanismen achter arbeidsmarktdiscriminatie zijn. Speelt vooral een vorm van afkeer en een superioriteitsgevoel mee? Of is het meer een onbewuste discriminatie die samenhangt met een opvatting over een groep die dan wordt getransplanteerd op het individu dat solliciteert?”

‘Migrantenmoeheid’

Volgens de bijzonder hoogleraar Integratie en Migratie zijn we in Nederland tegenwoordig ‘migrantenmoe’. Tot een soortgelijke conclusie komt ook het SCP. Zij stelde in een van haar laatste kwartaalberichten dat de zorgen over immigratie en integratie sterk zijn gestegen. “Wat je de laatste jaren ziet is dat het probleembesef in integratie wordt gevoed door belangrijke incidenten als de aanslagen in Parijs. Je ziet ook het opkomende jihadisme en mensen die uitreizen naar Syrië. Burgers maken zich daardoor zorgen over de botsing van culturen en de betekenis van de islam,” vertelt Dagevos.

"Ik wil achterhalen wat de mechanismen achter arbeidsmarktdiscriminatie zijn."

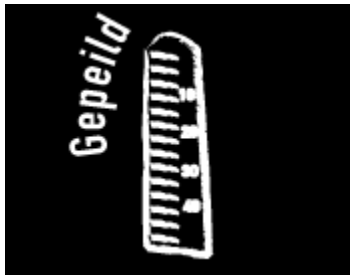
"De laatste

twintig jaar is er ook een verschuiving in hoe integratievraagstukken worden geframed. Momenteel wordt het meer als een sociaal-cultureel probleem gezien, terwijl het twintig jaar geleden meer ging over sociaal-economische achterstand. Dit is een belangrijke maar zorgelijke ontwikkeling. Sociaal-economische achterstand speelt namelijk nog steeds een grote rol; de jeugdwerkloosheid onder migranten ligt tegenwoordig rond de dertig procent. Maar dit gegeven wordt nu overschaduwd door de nadruk op sociaal-culturele verschillen die het integratievraagstuk framen in één richting."

Interactie

Dagevos pleit dan ook voor het hanteren van een brede definitie van de term integratie. "In de huidige discussie rondom integratie wordt de term nu een beetje misbruikt. Er wordt een beeld geschetst dat integratie alleen maar verplichtingen oplegt aan migranten. Dat het dus niks heeft te maken met de ontvangende samenleving. Maar als je kijkt naar de oorspronkelijke definitie van het integratiebegrip, die al honderd jaar teruggaat, dan wordt juist het tweezijdige karakter van het begrip benadrukt. Dus ook die van die ontvangende samenleving. Hierbij spelen ook zaken als beeldvorming, toegankelijkheid en discriminatie een rol. Door hun komst veranderen dus niet alleen de migranten, maar ook de samenleving waarin ze dan leven," vertelt Dagevos.

"Het is dan ook belangrijk om integratie wat ruimer te definiëren en het vooral als een tweezijdig proces te zien waarbij groepen op elkaar reageren en juist de interactie tussen die groepen erg belangrijk is. Daarnaast is integratie een multidimensionaal begrip. Het gaat daarbij niet alleen om sociaal-culturele indicatoren, maar ook om sociaal-economische integratie."

Op weg naar de arbeidsmarkt

Wat ga je doen na het afstuderen? Een baan zoeken, maar welke en waar? Om studenten enig inzicht te geven in welke mogelijkheden de arbeidsmarkt biedt, organiseerde Cedo Nulli de carrièredag waar zo'n 130 studenten op afkwamen. Wat hebben zij ervan opgepikt?

Tekst: Mary van der Graaf

Erjen Jantzen, masterstudent arbeid, organisatie en management.

“Wat ik kan betekenen voor de samenleving is voor mij een belangrijk aspect bij de keuze van een toekomstige baan. De workshops tijdens de carrièredag hebben daar meer zicht op gegeven. Een bedrijf als ‘Hostmanship’ was bijvoorbeeld een interessante ontdekking. Hun aanpak voor het creëren van een werkomgeving waarin mensen in hun kracht worden gezet sprak me erg aan. Als socioloog heb je niet echt één bepaald vakgebied waar je aan de slag kan. Je ontwikkelt vooral een manier van denken en kennis over hoe overheden, organisaties, groepen en/of personen zich in de maatschappij tot elkaar verhouden en hoe keuzes tot stand komen. Kennis en vaardigheden die op veel plekken zijn toe te passen. Ik ben daarom ook bij de presentatie van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) geweest, maar dat is toch te veel cijferwerk en statistiek. Wanneer ik echt op zoek ga naar werk is nog niet zeker. Ik heb het plan om nog een master ‘European Union Studies’ in Leiden te gaan doen. Dat zou dan mijn derde studie worden, want ooit ben ik met bedrijfskunde begonnen. Echt een vreselijke sfeer daar, het was heel sterk ieder voor zich. Ik vroeg me bovendien af of het bedrijfsleven wel iets voor me was. De switch naar sociologie was dan ook een hele goede stap.”

Mariska de Zeeuw, masterstudent beleid en politiek.

“Informatie over werkgevers kun je ook via websites opzoeken, maar met de workshops tijdens deze carrièredag is het tastbaarder en leuker omdat er interactie mogelijk is. Als student sociale wetenschappen heb je in principe een breed scala aan mogelijkheden. Je kunt bijvoorbeeld bij het CBS gaan werken. Zij hadden een goede workshop georganiseerd. Het was interessant om te horen hoe zo’n organisatie in elkaar steekt, maar die focus op statistiek trekt me minder.

Waar ik warm voor loop is toch milieu en duurzaamheid. Daarom zit ik in het bestuur van GreenEUR en daarom ben ik bij bestuurskunde ook heel erg op mijn plek. Want bij die opleiding ben je bezig met het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Ik heb geen moment spijt gehad van

mijn keuze. Wel heb ik even aan een studie psychologie gedacht, maar dan ben je veel met het individuele niveau bezig in plaats van het grotere geheel.

Omdat de banen niet voor het oprapen liggen, hoor je steeds dat je cv eruit moet springen met activiteiten die je hebt gedaan. Daar moet je mee oppassen; het belangrijkste is volgens mij dat je authentiek bent en niet met alle winden meewaait. Ik weet waar ik me voor wil inzetten, waar mijn passie ligt en daarom is een plek ergens bij een overheidsinstelling voor mij het meest voor de hand liggend is.”

Guy du Bosc, derdejaars sociologie

“Ik heb de workshop van Shell bijgewoond. Daar speelden wij onder andere een spel waarbij je een land of een bedrijf vertegenwoordigde en waar je geld of grondstoffen ter beschikking had. Doel was om daarvan zoveel mogelijk in handen te krijgen. Het leek een beetje op Kolonisten van Catan maar dan zonder regels. Het was leuk om te zien hoe mensen relaties aangaan en onderhandelen. Via zo’n spel proef je een beetje wat een bedrijf als Shell doet.

Mijn huisgenoot zat in de commissie die de carrière dag organiseerde. Dat was een reden om deel te nemen, maar zo’n dag blijkt echt een aanrader.

Ik weet nog niet wat ik later met sociologie wil, wel dat het een goede studiekeuze was. Je leert kritisch nadenken en analyseren. Je wordt alert gemaakt op de achterliggende structuren van ontwikkelingen in de samenleving. De studie is een ontdekkingstocht en goed te combineren met een bijbaan van ongeveer 20 uur en mijn sociale leven. Maar volgend jaar neem ik misschien een tussenjaar om extra te werken, te reizen of om bij Cedo actief te worden.”

Colofon

SoFa nr. 4 jaargang 7 – 10 februari 2014

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Han van der Leur, Sanne van der Most, Pamela Roumen en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 24 mei 2015

SoFa Magazine mei 2015

Weg van de faculteit

De FSW is een prachtige faculteit met aanzien in de academische wereld en betekenis voor de samenleving. Maar zelfs zo'n faculteit ontkomt niet aan een rigoureuze reorganisatie en moet banen schrappen.

Bij elk nummer van SoFa komt dat gevoel weer bovendrijven. Het is een mengeling van opwindning en trots over wat medewerkers en studenten allemaal denken en doen. Er zijn zoveel interessante mensen en onderwerpen die je onder de aandacht kunt brengen.

Valt het kabinet bijna over de bed, bad en brood-discussie, dan is er aan de FSW wel iemand, in dit geval Arien Leerkes, die zinnige dingen over het terugkeerbeleid kan zeggen en de plannen van de regering in een perspectief kan plaatsen. Komt Leeuwarden in het nieuws, omdat ze daar tegen het Haagse beleid rebelleren door opgelegde boetes aan uitkeringsfraudeurs terug te betalen, dan kan Menno Fenger vertellen of dit een verstandige stap is van de Friezen of niet.

Voor weer een ander actueel thema, zoals kinderen met een ontwikkelingsstoornis die naar het gewone reguliere basisonderwijs gaan, moet je bij Jaqueline Schenk zijn. En als men wil weten hoe rechters tot een uitspraak komen of hoe jongeren zelf denken en praten over goede seks dan is Irene van Oorschot de juiste persoon om te raadplegen.

Kortom het onderzoek aan de FSW leent zich er uitstekend voor om de relatie tussen wetenschap en samenleving te laten zien. Geen wonder dus dat een instelling als Studio Erasmus, de talkshow van Studium Generale, bijna altijd één van onze onderzoekers te gast heeft.

Behalve de relevantie van het onderzoek van de faculteit voor de samenleving zijn ook de academische prestaties van de FSW uitstekend. Aan prestigieuze publicaties, prijzen en subsidies is geen gebrek.

Dat zo'n faculteit toch in de financiële problemen komt en rigoureus moet reorganiseren is misschien wonderlijk, maar vooral jammer. Zonde is ook de lange periode van onzekerheid, doordat het reorganisatieproces keer op keer vertraging opliep. Gelukkig is de kogel nu door de kerk. De laatste hobbel, instemming van de Faculteitsraad met het reorganisatieplan, is genomen.

Spijtig dat daarmee ook het doek voor SoFa is gevallen. Maar ja, dat men nu de schaarse middelen inzet voor ondersteuning van primaire onderwijsprocessen is niet geheel onbegrijpelijk.

Met het verdwijnen van SoFa komt er ook een einde aan mijn werkzaamheden op de faculteit.

Helaas, helaas, maar gelukkig lonkt er een toekomst in Friesland.

Mary van der Graaf

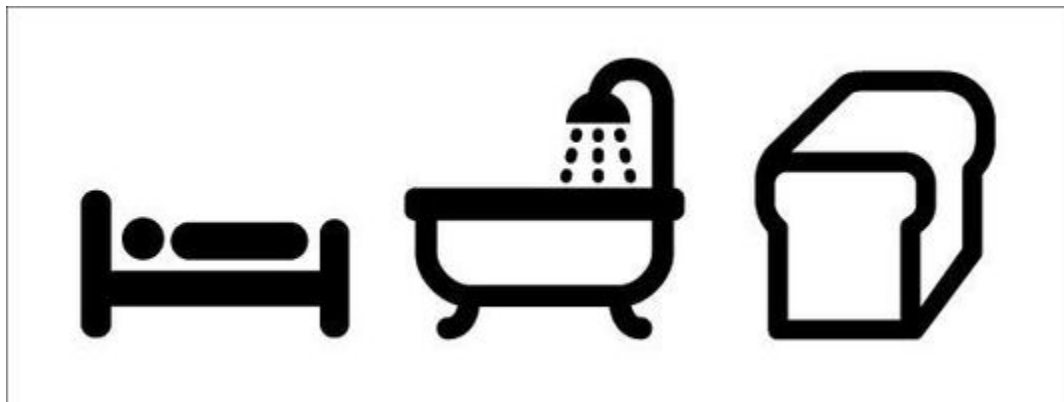
Hoofdredacteur SoFa

'Hoe ver ga je met bed, bad en brood?'

Er zijn mensen die vinden dat de grenzen open moeten voor iedereen. Anderen menen juist dat ze dicht moeten voor zoveel mogelijk migranten. De socioloog dr. Arjen Leerkes, die het Nederlandse terugkeerbeleid onderzoekt, bekijkt het vooral pragmatisch.

Tekst: Sanne van der Most

"Het sluiten van grenzen kun je onrechtvaardig vinden maar het is wél een realiteit. Als je alles opengooit, krijgen we hier ook problemen en komt bijvoorbeeld de verzorgingsstaat in het gedrang. Ik zie het dus min of meer als een gegeven. Maar daarbinnen probeer ik wel te kijken hoe migratiecontrole werkt, en niet werkt, en hoe je het op zo'n manier kunt doen dat het zo min mogelijk leed veroorzaakt," zegt socioloog dr. Arjen Leerkes.

In het rapport 'Afgewezen en uit Nederland vertrokken', dat vorig jaar door het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum van het ministerie van Veiligheid en Justitie is gepubliceerd, onderzocht Leerkes het Nederlandse terugkeerbeleid tussen 2005 en 2012. Een periode waarin steeds meer afgewezen asielzoekers vrijwillig dan wel gedwongen Nederland verlieten. Leerkes bekeek cijfers van zowel de Internationale Organisatie voor Migratie als de Dienst Terugkeer en Vertrek. Van de groep die in 2005 werd afgewezen, had zeven jaar later 11 procent aantoonbaar het land verlaten, terwijl van de groep uit 2010 twee jaar later al 33 procent was vertrokken. "Toch lijkt de rek er inmiddels uit en zijn die aantallen weer aan het dalen."

Witte illegalen

Veel fiducia in een nog effectiever terugkeerbeleid heeft Leerkes niet. "Juist in Nederland is er de afgelopen decennia best veel gedaan om terugkeer te stimuleren. Er is veel ontmoedigingsbeleid gevoerd, wat nog steeds van kracht is. Voor 1991 kon je als uitgeprocedeerde asielzoeker - en dus illegaal - gewoon een sofinummer aanvragen waar je mee kon werken.

Witte illegalen noemden we ze. Het mocht in feite niet, maar het gebeurde wel en het werd niet gecontroleerd. In 1991 is het aanvragen van een sofinummer gekoppeld aan het recht om te werken. In 1998 werd daar de Koppelingswet aan toegevoegd. Als je een woning wilde huren of naar het ziekenhuis wilde, dan werd ook naar je status gekeken. Kortom, het werd zo onaantrekkelijk mogelijk gemaakt om hier te blijven.

Ondanks de marginale positie waarin ze terecht waren gekomen, bleef een grote groep hier, geholpen door kerken, familie en andere maatschappelijke groeperingen en krachten, want het waren natuurlijk goedkope arbeidskrachten, ook zonder sofinummer.

Vervolgens kwam er meer beleid waarbij de overheid het vertrek zelf in de hand nam. Eind jaren '90 werden de centra voor vreemdelingenbewaring opgericht en is er meer werk gemaakt van uitzetting. Ook zijn de premies voor vertrekkers flink verhoogd."

Dilemma

Al die losse maatregelen hebben stuk voor stuk best wat effect gehad. "Maar feit blijft dat er toch nog steeds substantiële aantallen zijn die blijven." Leerkes betwijfelt of daar erg veel aan gedaan kan worden. "Ik zeg niet dat er niets meer verbeterd kan worden, maar een sluitend asielbeleid is sowieso niet realistisch. De gemeentes zeggen nu: wij moeten iets met die groep. We vangen ze dan maar liever zelf op zodat ze van de straat af zijn. Dat is natuurlijk een enorm dilemma. Hoe ver ga je daar mee?"

Niet eens zozeer vanwege de aanzuigende werking, want dat zal volgens Leerkes niet zo'n vaart lopen. Asielzoekers komen primair met het idee dat ze hier een verblijfsvergunning krijgen, niet omdat ze eventueel basale opvang kunnen krijgen. Het punt is meer dat je een soort tweederangs schaduwverzorgingsstaat creëert. Het doet me denken aan de armenhuizen uit de jaren '30. Mensen in een verpauperde situatie die wel werden geholpen, maar tegelijkertijd apart gezet, uit het openbare leven gehaald."

Communicatie

Als er voor de overheid ergens nog winst te behalen is, dan zit hem dat volgens Leerkes veel meer in de communicatie. "Over het algemeen wordt gedacht: als we maar zo streng mogelijk zijn, dan heeft dat het meeste effect. Maar is dat wel zo? Zou dat niet anders kunnen? Meer aandacht voor het gevoel van rechtvaardigheid bij asielzoekers bijvoorbeeld. Als zij de beslissing begrijpen en rechtvaardig vinden, zijn ze eerder bereid om terug te keren. We weten ook uit ander onderzoek, dat dat een belangrijke factor is of mensen zich al dan niet aan de regels houden. Natuurlijk wordt er best aandacht aan besteed. Mensen kunnen bij de rechter in beroep. Maar er wordt niet vanuit terugkeerbeleid naar gekeken. Daar is nog wel wat winst te behalen. Dat heeft te maken met meer aandacht en betere communicatie. Niet alleen naar het individu zelf, maar ook naar de landen van herkomst."

‘Studeren voor de kinderen wakker worden’

Hij is pas 24, aan zijn vierde studie bezig én vader van twee dochters. Rigobert James, derdejaars pedagogische wetenschappen, is geen doorsnee student. Maar wel eentje die altijd zijn hart volgt.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Hij loopt er niet mee te koop, met het feit dat hij vader van twee is. “Ik zal het niet gelijk ter sprake brengen als ik nieuwe mensen ontmoet, omdat ik niet wil dat mensen me dingen uit handen gaan nemen. Ik wil dat ze me zien als een gewone student.” Dat neemt niet weg dat hij ontzettend trots is op zijn dochters: een tweeling van vier, net begonnen op de basisschool. “De een lijkt op mij, de ander op mijn vrouw. Het is precies eerlijk verdeeld.”

Dat moet toch wel pittig zijn, een voltijds studie volgen – zijn vrouw is ook nog maar pas afgestudeerd en ze maken geen gebruik van kinderopvang – en daarnaast twee jonge kinderen grootbrengen? “Ik vind het wel meevallen. Het is niet makkelijk, maar ik vind het goed te doen. Het zijn ook keuzes die je maakt. Ik ga vaak bijtijds naar bed en dan sta ik midden in de nacht op. Om een uur of drie, vier ga ik studeren, zodat ik al heel veel heb gedaan als de kinderen wakker worden. Ik heb niet veel tijd om met vrienden door te brengen of om te sporten, maar dat is mijn eigen beslissing. Mijn focus ligt nu op mijn studie en op mijn gezin.”

Logische keuze

Na het vwo begon Rigobert aan een zogeheten duaal traject, waarbij hij studeren aan Nijenrode combineerde met werken bij KPMG. Hij stopte er voortijdig mee en volgde twee jaar lang de hbo-opleiding communicatie. “Een heel leuke studie, maar ik miste de verdieping.” De academische pabo – de pabo aangevuld met theoretische vakken op de universiteit – volgde. Maar omdat de wetenschap toch meer trok, stapte hij uiteindelijk over naar pedagogische wetenschappen. Eigenlijk een heel logische keuze, zegt Rigobert nu, want hij komt uit een echt onderwijzersnest. “En deze studie ga ik sowieso afmaken.”

Over het algemeen bevalt de opleiding hem goed. “Ik vind het een heel leuke studie. Zelfs de onderwerpen die mij wat minder interesseren, worden toch interessant gebracht. De blokken zitten goed in elkaar. Alleen spreken niet alle vakken mij aan. Maar ik ben blij met de keuze die ik heb gemaakt.”

Stage

Inmiddels is Rigobert, die een van de twee mannelijke derdejaars studenten is bij pedagogische wetenschappen, bezig met zijn stage. Hij doet voor de faculteit onderzoek naar professionele leergemeenschappen in de zogeheten Children’s Zone, een initiatief dat is gericht op het verbeteren van de prestaties van leerlingen van scholen in Rotterdam-Zuid. “Wat ik hierna ga doen? Ik weet het nog niet. Ik twijfel tussen promoveren of iets gaan doen op het gebied van training of coaching.”

Hij is in ieder geval erg te spreken over de collega’s op de universiteit. “Ze staan er altijd voor open om je vooruit te helpen. Dat was in de accountancy wel anders, daar heerst veel meer een ellebogencultuur en is het ieder voor zich.”

Financiën

Hoe redt hij het financieel? “We werken (Rigobert is ook nog student-assistent, red.), maar we lenen ook. Dat is een bewuste keuze geweest. We zouden kunnen stoppen met de studie, of het rustiger aan kunnen doen. Maar ik denk dat investeren in onderwijs nooit kwaad kan. Dat verdienen je op den duur weer terug. Veel mensen stoppen met hun studie als ze jong ouders worden, maar ik zie mijn kinderen juist als inspiratie en motivatie om mijn studie af te maken. Zodat je hen later iets beters kunt geven.”

“Ik besef wel dat ik bepaalde aspecten van het studentenleven nu niet meemaak,” zegt de jonge vader. “Maar daar ben ik niet rouwig om. Veel studenten hebben nu veel tijd, maar niet echt geld om te genieten van hun vrijheid. Als alles goed gaat en de kinderen straks volwassen zijn, heb ik mijn jeugdigheid nog en tijd én geld.”

‘Fusie wel een goed idee’

‘Ratten, kleuters en volwassenen’ is een rijtje dat hoort bij dr. Jacqueline Schenk: ze deed er ooit onderzoek naar. Momenteel werkt ze veel aan programma’s voor gedragsmodificatie. Omdat Schenk pedagogische wetenschappen en psychologie door en door kent, peilt SoFa ook haar mening over de fusie.

Tekst: Mary van der Graaf

Het meest recente onderzoek van dr. Jacqueline Schenk gaat over de sociale inclusie van kinderen met het downsyndroom. Wanneer kinderen met deze ontwikkelingsstoornis naar het gewone reguliere basisonderwijs gaan, kan dat problemen geven. De speelgedragingen en verbale oordelen die gewone kinderen vanaf 4 jaar al vellen over kinderen met downsyndroom, die ze verder niet kennen, zijn namelijk niet mals. Echter, wanneer kinderen op jonge leeftijd in de poppenhoek spelen met poppen die de faciale kenmerken van het downsyndroom vertonen, laten ze geleidelijk een milder oordeel zien, hetgeen op de lange termijn ervoor kan zorgen dat kinderen die er ‘anders’ dan gemiddeld uitzien, niet ‘anders’ worden behandeld door klasgenoten. Een belangrijk resultaat voor het huidige passend onderwijsstelsel.

Van origine is Schenk vergelijkend en fysiologisch psycholoog, iemand die de relaties bestudeert tussen enerzijds fysiologische en hersenactiviteit en anderzijds gedrag. Voor haar afstuderen doet ze psychofarmacologisch gedragsonderzoek bij ratten en ze promoveert aan de Universiteit van Leiden op gedragsanalytisch onderzoek bij kleuters. “Het grote verschil is dat je dan te maken hebt met proefpersonen die terugpraten.”

Daarna gaat ze naar de Universiteit van Canterbury, Engeland, voor onderwijs over en onderzoek naar gedragsproblemen van volwassenen met zware mentale retardatie (zwakzinnigheid). “Engeland was voorloper in onder andere begeleidwonenprojecten, maar ontdekte ook de ‘illusie van de inclusie’. Je moet er niet van uitgaan dat alle mensen met zware beperkingen volledig willen of kunnen participeren in de maatschappij. Maar dat neemt niet weg dat we moeten blijven streven naar inclusie en dat mensen keuzevrijheid moeten hebben tot participatie.”

Cruciale vraag

Waar komen barrières tot inclusie en participatie vandaan en hoe kun je die wegnemen is een thema dat Schenks onvermoeibare aandacht in onderwijs en onderzoek heeft. Waarom men iets een probleem noemt, is volgens haar dan een cruciale vraag. “Neem dyslexie of ADHD, dat is eigenlijk alleen in een bepaalde context een probleem. Bij een kind dat bijvoorbeeld in Mongolië opgroeit en het vee van de stal naar de wei moet brengen heeft niemand last van hyperactiviteit of dyslexie. Zo’n kind hoeft niet de hele tijd stil op een stoel te zitten of foutloos te kunnen schrijven. Mensen realiseren zich vaak niet hoe de context bijdraagt aan de ernst en de mate van het voorkomen van probleemgedrag. Het heeft te maken met de eisen die je aan het individu stelt en die zijn in onze maatschappij best erg hoog.”

In Mongolië heeft niemand last van een kind met hyperactiviteit of dyslexie.

Schenk werkt veel aan gedragsmodificatieprogramma's. Het is een systematische aanpak van het belonen van gewenst gedrag en het negeren van onwenselijk gedrag. "Je kijkt eerst wat de functies van probleemgedragingen zijn, als je dat weet, kun je ook alternatieve gedragingen gaan kiezen en die middels beloning aanleren."

Samen met onderzoekers van vijf andere universiteiten ontwikkelde ze bijvoorbeeld 'Simple Steps', een multimedia-programma bestemd voor ouders en professionals die betrokken zijn bij de behandeling van kinderen met autisme. Animaties, tutorials, filmfragmenten en praktische oefeningen helpen hen inzicht te krijgen in het gedrag van het kind en een positieve wending te geven aan de gedragsontwikkeling. Schenk kreeg voor haar aandeel in dit programma vorig jaar een prijs van de Internationale Associatie voor Gedragsanalyse.

"Met deze programma's genees je iemand niet van autisme, maar werk je wel aan het effectief wegnemen van gedragsproblemen door sensitiever te reageren op het gedrag. Dan moet je natuurlijk wel aandacht hebben voor het gedrag van het kind en niet de hele tijd zitten te WhatsAppen."

De effecten van sociale media op het sensitief reageren van ouders op het gedrag van hun kind betreft een ander project waar Schenk, met kamergenote dr. Fabienne Naber, aan meewerkt. Over de resultaten wil ze nog weinig kwijt, eerst publiceren en dan de publiciteit.

Pedagogiek

Al vanaf 2002 werkt Schenk aan de FSW, eerst bij psychologie en sinds begin 2012 bij pedagogische wetenschappen (PW). Eerder al, in 2006, schreef ze in opdracht van de toenmalige decaan Henk Schmidt een rapport over de noodzaak voor de komst van een opleiding pedagogiek in Rotterdam. Rotterdam stond toen nog nummer 1 op alle negatieve lijstjes over ontwikkelingsuitkomsten en prestaties van Rotterdamse jeugdigen. "Daar moest wat aan gedaan worden en waarom zou je professionals, die hier de kwetsbare Rotterdamse jeugd helpen, op een andere universiteit opleiden. Rotterdam heeft bovendien te maken met een complexere problematiek. Het is niet alleen een kind dat slecht presteert op school, er spelen meer dingen. Armoede, vaders die niet in beeld zijn, een moeder die aan de alcohol is of taalachterstand. Typisch grootstedelijke problematiek waar onze opleiding op inspeelt."

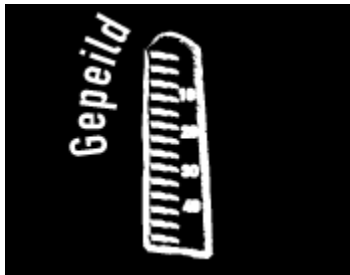
Vanwege de reorganisatie komt er een fusie van pedagogische wetenschappen met psychologie. Sommige medewerkers zitten daar mogelijk niet op te wachten, maar Schenk, die beide opleidingen door en door kent, vindt de clustervorming wel een goed idee. Medewerkers zullen hierdoor beter weten wat er bij de andere opleiding gebeurt en dat biedt mogelijkheden voor gezamenlijke en meer gevarieerde onderwijs- en onderzoeksprojecten. "Maar wanneer je samen in de zandbak moet gaan spelen, moet je dat wel allebei willen. Dus ik denk dat het heel belangrijk is dat eventuele knelpunten en barrières tot samenwerking bloot worden gelegd."

De angst dat psychologie met een op termijn mogelijk verliesgevende partner moet samenwerken,

acht zij totaal ongegrond. Qua studenteninstroom doet de opleiding het verre van slecht. Integendeel, Rotterdam groeit nog steeds terwijl de instroom landelijk sterk is gedaald. De verwachting is bovendien dat naast de reguliere instroom van studenten, deze groei ook nog zal toenemen door het realiseren van deeltijds- en avondonderwijs.

Behoedzaam

Pedagogische wetenschappen manoeuvreert ook behoedzaam. Men zet niet enkel in op de kwantiteit maar ook op de kwaliteit van aankomende studenten. “Niet iedereen die op basis van diploma’s de mogelijkheid heeft om pedagogiek te gaan studeren zal uiteindelijk een vakkundig en bekwaam pedagoog worden. Je moet voor het werk dat je later gaat doen het samenspel van kind- en omgevingsfactoren begrijpen en daarnaast stevig in je schoenen staan, waarbij je belangrijke beslissingen moet nemen met soms ingrijpende gevolgen voor het kind en zijn/haar familie.” De inzet op een inhoudelijke sterke opleiding werpt zijn vruchten af. Zo is Rotterdam al vanaf het begin door Elsevier verkozen tot de beste bacheloropleiding pedagogiek van Nederland.

De FSW, wat wil je ermee?

Ze steken ontzettend veel tijd, geld en energie in hun studie. Maar waarom eigenlijk? Wat hopen ze met hun opleiding te bereiken? Drie FSW'ers over hun studie, perceptie en ambitie. 'Ik heb geen vijfjarenplan.'

Tekst: Pamela Roumen

Astrid van Driel (21): tweedejaarsstudent pedagogische wetenschappen

"Ik heb heel lang getwijfeld over wat ik nu wilde studeren. Op het laatste moment twijfelde ik nog tussen de studie pedagogische wetenschappen en de University College in Utrecht. Dat had mijn zus gedaan en leek me in eerste instantie ook interessant. Maar uiteindelijk vond ik die studie toch te breed. Ik ben ook naar diverse voorlichtingsdagen geweest en de studie pedagogische wetenschappen was de eerste en enige opleiding waarvan ik dacht 'dit lijkt me nou écht leuk om te doen'. Ik denk dat mijn ouders me ook indirect hebben beïnvloed in mijn studiekeuze. Mijn moeder is basisschooljuffrouw en mijn vader is kinderrechter. Dus dat zit een beetje op dezelfde lijn.

Wat ik met mijn studie hoop te bereiken? Dat weet ik nog niet zo goed. Binnen pedagogische wetenschappen heb je drie richtingen; orthopedagogiek, gezinspedagogiek en onderwijskunde. Mij spreekt de richting

gezinspedagogiek of onderwijskunde het meest aan. We zitten momenteel ook in een studieblok waarbij we de opdracht hebben om een kind te interviewen tussen de 6 en 12 jaar. Daarbij is de insteek dat je het kind beter leert kennen en leert om een gesprek te hebben met een kind. Dat is ook wel nodig als pedagogisch wetenschapper."

Koen Valckx (35): pre-masterstudent pedagogische wetenschappen

"In de pre-master volg ik tweede- en derdejaars vakken om de pre-master te halen. Daarnaast wordt voor deze studie een relevante vooropleiding gevraagd. Ik heb de sportacademie gedaan, fysiotherapie gestudeerd en werk momenteel als zorgcoördinator in Zeeuws-Vlaanderen. Hierbij begeleid ik jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar met licht verstandelijke beperkingen en bijkomende problemen zoals hechtingsproblemen of leerproblemen. Normaal werk ik 36 uur per week (lucht), maar nu met mijn universitaire studie blijkt dat echt niet haalbaar. Gelukkig kan ik mijn werkuren flexibel indelen en de korte reistijd naar de Erasmus Universiteit gaf voor mij de doorslag om hier te gaan studeren.

Als latere specialisatie heb ik orthopedagogiek in gedachten. Bij mijn huidige werkgever wil ik een andere functie vervullen: ik wil graag als gedragsdeskundige aan de slag. Hierbij begeleid je teams bij het werken met cliënten met een beperking, ben je het aanspreekpunt en zet je behandelplannen uit. Maar voor deze functie heb je dus een universitaire opleiding nodig. Ik heb nu al wekelijks overleg met gedragsdeskundigen over het zorgplan dat ik voor mijn cliënten heb opgesteld en dat zij vervolgens ondertekenen. Maar het is mijn uiteindelijke wens om bij het hele zorgplanproces betrokken te zijn."

Nina Wyman (20): tweedejaarsstudent psychologie

“Waarom ik heb gekozen voor de studie psychologie? Ik wilde altijd al iets met biologie doen, maar ook met een menselijk aspect erbij. Mijn ouders zijn biologische wetenschappers en kijken naar het DNA in een cel. Maar ik wil me niet alleen op cellen focussen, maar juist het grotere geheel zien. Hierdoor kwam ik al snel uit op de studie psychologie. Ik weet alleen nog niet hoe ik deze studie wil gebruiken; ik heb geen vijfjarenplan. Ik weet wel dat ik onderzoek doen erg interessant vind en ik verwacht dat ik daarin verder zal gaan.

Onlangs hebben we ook het vak cognitieve psychologie gehad, dat ging over het geheugen. En we hebben een vak over perceptie gehad, over hoe je dingen waarneemt. Hierbij werd een BBC-documentaire vertoond en op het eind onthulden de makers dat in de film een aantal keren een aap voorkwam. Maar ik heb die aap helemaal niet gezien! Aan het eind van dit vak realiseerde ik me dan ook: alles wat ik zie is een leugen. Er zijn namelijk zo veel dingen die je als mens niet waarneemt. Simpelweg omdat je daar je aandacht niet op richt.”

‘Wetenschap is gewoon ontzettend leuk’

Ze is een van de nieuwste gezichten van Faces of Science van de KNAW en promovenda bij sociologie. Irene van Oorschot over het mooie van wetenschap, haar onderzoek onder strafrechters en over goede seks onder jongeren.

Sinds een maand is ze betrokken bij Faces of Science, opgezet door de KNAW. Voor dit project vertelt ze over haar onderzoek en blogt ze over haar werk en interesses. De populairwetenschappelijke website wil zo leerlingen uit 5 en 6 vwo een inkijkje geven in het leven van een wetenschapper.

Die middelbareschoolperiode was ook voor van Oorschot (29) zelf heel belangrijk: “Het is net in die tijd dat allerlei heel normale dingen ineens ontzettend vreemd gaan lijken. Waarom moet je eigenlijk naar je ouders luisteren? Of naar je docenten? Hoe weten die het allemaal zo zeker, eigenlijk?”

Irene van Oorschot

In haar blogs voor Faces of Science hoopt ze dus ook meiden en jongens aan te spreken die, net als zijzelf, nieuwsgierig en kritisch zijn. Haar eerste blogposts gaan over verhalen – “wat wetenschappers theorieën noemen, natuurlijk” – en over feiten, en waar feiten en theorieën eigenlijk vandaan komen. “Ik hoop dat je die middelbare scholieren een taal kan aanreiken om hun gedachten een beetje te ordenen. En daarnaast wil je natuurlijk ook laten zien dat de wetenschap gewoon ontzettend leuk is: lang en hard nadenken over problemen, en het niet gelijk opgeven als het moeilijk wordt.”

Gebroken bezemsteel

Naast het schrijven en delen van verhalen met middelbare scholieren, is Van Oorschot druk bezig met het afronden van haar promotieonderzoek. Hiervoor heeft ze diverse politierechters ‘geschaduwd’ om te achterhalen hoe rechters nu tot een uitspraak komen in hun zaken.

Voor dit promotieonderzoek heeft ze zo’n vijftien politierechters gevolgd in ongeveer 180 zaken. De politierechter beslist over feiten waarvoor de verdachte maximaal één jaar gevangenisstraf kan krijgen. Daar zitten ‘kleine’ feitjes bij, maar ook nare dingen. Zo is er één specifieke zaak die veel indruk maakte op de jonge promovenda. “Wat mij het meest is bijgebleven is een huiselijk geweld-zaak: een man had zijn vrouw in elkaar geslagen met een bezemsteel. Zo erg zelfs dat de bezemsteel gebroken was. De vrouw wilde geen aangifte doen, maar de politie had er toch, door met haar burens en zoontje te praten en zelf ter plekke te verschijnen, een zaak van gemaakt. Het nare was dat de advocaat had bedacht dat het slachtoffer dan maar moest getuigen, op de terechtzitting. Dus ze zit daar te vertellen dat ze van het balkon was gevallen, dat er niks was gebeurd, dat haar man haar nooit had geslagen. Het was ontzettend droevig. Nou ja, op een gegeven moment heeft de officier van justitie besloten om haar aan te houden voor meened, liegen onder ede. Op vrijdagmiddag om half zeven werd ze dan ook door de parketpolitie weggeleid. Dan ga je naar een cel, in afwachting van een verhoor. Die vrouw was eerst slachtoffer, daarna getuige en vervolgens verdachte van een

strafbaar feit. Dat was erg heftig.”

Toekomst

De deadline van haar dissertatie komt dichterbij: ze heeft nog tien maanden om haar boek te schrijven. Daarna zal ze aan de Universiteit van Amsterdam gaan werken aan een project dat zich richt op de rol van ras en raciaal verschil in forensische identificatiepraktijken. “Weer zo’n onderwerp dat te maken heeft met de vraag: waar komen al die wetenschappelijke feiten en zekerheden vandaan? Hoe en waar worden die eigenlijk gefabriceerd?”

Ook blijft ze teamlid van een recentelijk opgezet onderzoeksteam op de EUR. Het is pas net bekend, vertelt ze, maar samen met een aantal collega’s van de FSW en de ESHCC heeft ze financiering voor een onderzoeksproject van drie jaar kunnen regelen. Het onderzoeksproject gaat over goede seks onder jongeren.

“Wij hebben het idee dat er ontzettend veel onderzoek naar ‘slechte seks’ onder jongeren wordt gedaan: bijvoorbeeld naar risicofactoren als het gaat om soa’s, zwangerschappen of nare seksuele ervaringen. Wij willen eens de vraag stellen hoe jongeren zelf denken en praten over goede seks, en hoe ze in hun alledaagse leven goede seks en seksualiteit in de praktijk brengen.”

Een spannend onderwerp, maar ook een dat hopelijk nog veel mooie blogposts oplevert.

Colofon

SoFa nr. 6 jaargang 7 – 12 mei 2015

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Han van der Leur, Sanne van der Most, Pamela Roumen en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning laatste editie

Het doek is gevallen

Zeven jaar lang zijn wetenswaardigheden over de faculteit via SoFa te lezen geweest. Verhalen over successen en tegenvallers of gewoon over de dagelijkse edoch altijd boeiende praktijk van de FSW. Nu het doek is gevallen, komt de allerlaatste SoFa met een terugblik op eerder gepubliceerde artikelen.

Tekst: Mary van der Graaf

Te veel om uit te kiezen, zo is het eigenlijk altijd geweest. Het onderwijs, onderzoek en de studenten en medewerkers van de faculteit stonden en staan garant voor een grote hoeveelheid interessante verhalen. Dat vond de toenmalige decaan Henk Schmidt ook, daarom maakte hij en zijn medebestuurder Lex Cachet zich sterk voor de komst van SoFa. Bovendien wilde de decaan meer samenwerking en betrokkenheid tussen de verscheidene bloedgroepen binnen faculteit stimuleren. Een onafhankelijk magazine als SoFa, met informatie over en reflectie op de FSW, zou daar een bijdrage aan kunnen leveren.

Dit uitgangspunt gaf SoFa de ruimte om naast informatieve, leuke of belangwekkende thema's ook gevoelige zaken onder de aandacht te brengen. In elke organisatie zijn er kritische geluiden. Openheid daarover werkt meestal beter dan problemen negeren. Vanaf het begin zijn er daarom stukken over bijvoorbeeld de publicatiedruk in SoFa verschenen. In eerste instantie schoorvoetend want met op en aanmerkingen over (telkens) nieuwe publicatienormen maakte men zich niet populair. De faculteit wilde meegaan in de vaart der volkeren en daarvoor was de introductie van 'heldere' afrekenmechanismen onontkoombaar. Kritiek was gezeur in de marges. Maar na verloop van tijd normaliseerde de discussie. Argumenten voor of tegen aanscherping van de normen worden inmiddels serieus genomen en de schroom om zich over dit onderwerp te uiten is verdwenen. Een andere rode draad in SoFa waren berichten over onderwijsvernieuwing. De FSW lijkt synoniem aan onderwijsvernieuwing. Het was deze faculteit waar als eerste op de EUR het PGO en N=N werden geïntroduceerd. En ook de faculteit waar de studievereniging Cedo Nulli als eerste met kroegcolleges startte. Niet zo gek natuurlijk voor een organisatie met zoveel creatieve en avontuurlijke mensen.

Voor dit laatste nummer heb ik een compilatie gemaakt van smaakmakende artikelen uit de periode 2009-2014. U kunt echter altijd 'terugbladeren' op de website www.eur.FSW/sofa, want daar blijven de artikelen terug te lezen.

Zoals gezegd; SoFa stopt en ik stop er ook mee, maar de berichtgeving over de faculteit blijft. Andere media zullen wat graag over 'onze' wetenschappers en studenten berichten want er zijn aan de FSW mediagenieke onderwerpen en personen genoeg. Het gaat u goed.

Beter op de centen letten

Een begrotingstekort, wie ontkomt daar nog aan? Europese lidstaten, de Nederlandse overheid en ook de FSW; ze geven allemaal meer uit dan ze binnenkrijgen. Het huishoudboekje van de FSW zal echter in 2015 weer op orde zijn.

Tekst: Mary van der Graaf

Dit artikel is verschenen in de SoFa van september 2012.

Sinds de financiële crisis van 2008 en de daar op volgende eurocrisis krijgt bijna iedereen te maken met krimpende budgetten. Ook de academisch wereld, die tot dus verre nog aardig buiten schot bleef, moet het met minder stellen. De concurrentie om onderzoekssubsidies wordt daardoor steeds groter en ook het binnenhalen van contractonderzoek, de zogenaamde derde geldstroom, is lastiger omdat opdrachtgevers minder te besteden hebben.

Desalniettemin is de FSW in 2012 buitengewoon succesvol in het verwerven van extern geld. De faculteit kan bogen op een indrukwekkende lijst die maar liefst twee prestigieuze Europese subsidies, twee Vidi-subsidies en een bijdrage uit de Nederlandse Roadmap omvat. (De volledige lijst staat onderaan het artikel afgedrukt.) “En het mooie is, die successen zijn verdeeld over alle vier de opleidingen,” aldus faculteitsdirecteur drs. Mariette de Jong.

Een nadeel is wel, dat het om incidentele bijdrages gaat. Het blijft altijd onzeker hoeveel inkomsten deze geldstromen in de toekomst zullen opleveren. De structurele inkomsten van het rijk (eerste geldstroom) worden ondertussen minder. De FSW krijgt bijvoorbeeld minder uit deze pot omdat de instroom van eerstejaars kleiner is. Een reden om dit jaar extra aandacht aan marketing te gaan besteden.

Reserves

Een sluitende begroting opstellen voor 2013 is de FSW niet gelukt. Ook voor 2014 verwacht men een tekort, maar in 2015 zullen de uitgaven en inkomsten weer in balans zijn. De tekorten, relatief het grootst bij sociologie en psychologie, worden opgevangen door de reserves aan te spreken. De facultaire reserves bedroegen in 2010 nog zo’n 5,6 miljoen euro maar lopen terug tot 2,5 miljoen in 2015. (In 2011 is er een flinke hap -1,3 miljoen - af gegaan en voor 2013 staat een afname van ruim negen ton in de boeken.)

De Faculteitsraad maakt zich grote zorgen over de afname van de reserves. Volgens De Jong is alles onder controle, maar blijft waakzaamheid geboden. De FSW blijft nog ruimschoots binnen de norm die het College van Bestuur (CvB) aan de reservepositie stelt en bovendien is het interen van tijdelijke aard.

Overigens is het niet vreemd dat de FSW aanspraak op de reserves moet maken. Er is en wordt namelijk veel geïnvesteerd in kleinschalig onderwijs, het ontwikkelen van de nieuwe opleiding pedagogische wetenschappen en de start van de Graduate School en de Engelstalige bachelor bij psychologie. Investerings die zich pas later terugbetalen.

Toch zijn kostenbesparingen en een scherper financieel beleid noodzakelijk. Zo zullen er minder aio's via de eerste geldstroom aangesteld kunnen worden. Alleen bij voldoende externe financiering kan het aantal aio-plaatsen gehandhaafd of uitgebreid worden.

Snijden in de personele uitgaven is overigens beperkt, want er moet wel onderwijs gegeven worden. Meer met minder, oftewel verhoging van de werkdruk is geen goede optie. Dat is althans het signaal van de opleiding bestuurskunde richting de decaan en het CvB. In de bestuursovereenkomst met afspraken tussen de decaan en de opleiding over het toekomstig beleid, wordt daarover de volgende opmerking gemaakt:

'De werkdruk is hoog en het almaar opvoeren van de druk is op termijn schadelijk voor de vernieuwing in het onderwijs en onderzoek. Ook in die zin moeten we zorgen voor een ruimtegevende en enthousiasmerende werksituatie. Maatwerk wordt daarbij steeds meer vereist.'

Sturing

Er komt nog meer focus op het binnenhalen van extern geld. Met deze middelen wil de faculteit niet alleen aio's bekostigen, maar ook onderzoekstijd bij de vaste staf. Men wil dat medewerkers een deel van hun salaris terugverdienen met contractonderzoek. Het geld van opdrachten kan dan in mindere mate besteed worden voor het aanstellen van mensen van buiten.

Daarnaast wordt er gedacht over meer begeleiding en bewaking van projecten uit de tweede en derde geldstroom, zodat de financiële afhandeling helderder wordt. Meer sturing van projecten moet bijdragen aan de begrotingsdiscipline en ervoor zorgen dat het huishoudboekje in 2015 weer op orde is.

(i) *Externe gelden die in 2012 al zijn binnengehaald*

- *Veni (250.000 euro) door Justus Uitermark*
- *Vidi (800.000 euro) door Tamara van Gog*
- *Vidi (800.000 euro) door Steven van de Walle*
- *ERC (1.350.000 euro) door Willem Schinkel*
- *ERC (1.350.000 euro) door Maurice Crul (meegenomen vanaf UvA)*
- *NWO Onderzoekstalent (150.000 euro) via Laura den Dulk*
- *Rubicon Beurs inkomend talent (120.000 euro) via Marinus van IJzendoorn*
- *Deltares (120.000 euro) door Arwin van Buuren*
- *Kennis voor Klimaat (80.000 euro) door Arwin van Buuren*
- *Ministerie OCW (700.000 euro) door Pedagogische Wetenschappen (i.s.m. Inholland)*
- *Netherlands Roadmap OCW (500.000 euro) door Pearl Dykstra (i.s.m. nidi)*

Solidariteit !?

De verzorgingsstaat wordt stapje bij stapje afgebroken. Sommigen beweren dat burgers dit met lede ogen aanzien. Anderen wijzen erop dat de trend naar meer eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid volop wordt gesteund. Daar klopt iets niet, vermoedde prof. dr. Romke van der Veen. Samen met collega-sociologen Peter Achterberg en Judith Raven begon hij enige tijd geleden het onderzoek naar 'Omstreden solidariteit'. Het verschijnt binnenkort in boekvorm.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Fotografie: Mary van der Graaf

Dit artikel is verschenen in de SoFa van september 2009.

Net als alle andere ons omringende moderne Westerse staten is Nederland een verzorgingsstaat. "Een systeem dat sociale zekerheid biedt en gelijke kansen bevordert, maar ook een normatief systeem dat dwingt tot een bepaalde levenswijze," definieert Van der Veen. "Je krijgt pas sociale zekerheid als je aan allerlei plichten hebt voldaan. Dat geldt voor huisvesting en gezondheidszorg, maar ook voor inkomensbescherming."

Solidariteit !?

Hoewel wij tegenwoordig niet anders gewend zijn, bleef Nederland tot de jaren vijftig wat dat betreft achter bij de rest van Europa. "We waren een van de landen die als laatste begon aan zaken als sociale zekerheid, arbeidswetgeving en arbeidsbescherming."

Die achterstand werd na de oorlog snel ingehaald. "Onze arbeidsongeschiktheidsverzekering bijvoorbeeld werd een van de meest ruimhartige in heel Europa. Van hekkensluiter werd Nederland binnen twintig jaar tijd koploper. De voorzieningen waren uitgebreid en het niveau was heel hoog, net als de dekkingsgraad."

Tegenwoordig is Nederland binnen de OECD-landen een middenmoter. Binnen Europa is

Nederland zelfs alweer onder het gemiddelde gezakt. “Van alle Europese landen maken wij de grootste duikeling door.”

Hufterwoningen

Welke veranderingen zijn dat dan? “Als het sociale zekerheidsbeleid zo gebleven was als in het begin van de jaren tachtig, dan zou het niveau van de sociale zekerheid nu bijna 40 procent hoger zijn dan het is. De uitkeringen waren vroeger gekoppeld aan de inkomens in de markt. Dat koppelingsmechanisme is in de jaren tachtig afgeschaft en dat heeft geweldig veel effecten gehad voor het niveau van de inkomensbescherming in Nederland. Die is fors gedaald. Het is ook veel moeilijker geworden om toegang te krijgen tot bijvoorbeeld een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Dat noem ik versobering.”

Ook de normatieve wederkerigheid wordt versterkt. “Voor wat, hoort wat - dat idee. Je hebt rechten, maar ook de plichten worden zwaarder aangezet. De hufterwoningen (woningen voor huurders die overlast veroorzaken, red.) komen weer terug, de sollicitatieplicht wordt aangescherpt.”

Globalisering

Terug naar de onderzoeksvraag: hoe zit het met de solidariteit van de Nederlandse burger? Is die ook afgenomen?

Volgens de Rotterdamse sociologen staat de solidariteit van twee kanten onder druk: door de individualisering en door de globalisering. “De individualisering maakt dat mensen zich minder willen onderschikken aan algemene dwingende systemen zoals die van de sociale zekerheid. En globalisering ondermijnt dat soort systemen omdat je solidariteit altijd organiseert binnen afgebakende grenzen. Je kunt alleen solidair zijn met mensen door anderen uit te sluiten. Binnen de verzorgingsstaat doen we dat binnen de grenzen van de nationale staat en die staat, kijk naar de huidige financiële crisis, onder druk.”

Kwetsbaar

Je zou dus verwachten dat de solidariteit door alle ontwikkelingen afneemt. Maar dat is niet het geval, blijkt uit de onderzoeksresultaten van Achterberg, Van der Veen en Raven. “De steun voor allerlei solidaire arrangementen is nog steeds redelijk omvangrijk. Dat is opvallend. Maar tegelijkertijd is er ook een grote steun voor herzieningen die de wederkerigheid versterken. Men steunt meer eigen verantwoordelijkheid binnen een systeem van collectieve verantwoordelijkheden. Men is best bereid om solidair te zijn, maar onder voorwaarden. Dit leidt er toe dat men de herzieningen die in Nederland zijn doorgevoerd juist wel steunt. Je ziet dus dat die twee dingen toch samenkomen.”

“Daarnaast is er een onderstroom waarin je ziet dat wij allemaal in meer of mindere mate onderscheid maken met wie we solidair zijn. We zijn zeer solidair met onze ouderen en er is ook in heel hoge mate steun voor mensen die ziek zijn, maar de steun voor jongeren en allochtonen is veel minder sterk. De AOW wordt bijvoorbeeld zeer sterk gesteund. Andere voorzieningen die zich minder op die ‘deserving’ groepen richten, zijn kwetsbaarder.”

Evenwicht

Hoe zal de solidariteit van de Nederlandse burger zich de komende jaren ontwikkelen? “Ik denk dat we blijven zoeken naar dat evenwicht tussen collectieve en individuele verantwoordelijkheid”, voorspelt Van der Veen. “De ontwikkeling dat mensen in steeds hogere mate zelf verantwoordelijk zijn voor dingen zal zich doorzetten, maar binnen een collectieve organisatie van solidariteit. Ik ben niet bang dat het algemene niveau nog veel verder zal dalen of zal instorten.”

Van der Veen (Leeuwarden, 1958) studeerde sociologie aan de Universiteit Leiden. Hij werkte vervolgens als onderzoeker bij Faculteit der Sociale Wetenschappen en de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden, bij de opleiding Algemeen Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Utrecht en als hoogleraar bestuurssociologie aan de Universiteit Twente. Sinds 2004 is Van der Veen hoogleraar Sociologie van Arbeid en Organisatie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Met vier aio's en twee post-docs werkt hij momenteel aan het onderzoeksprogramma 'Arbeid, Bedrijf en Sociale Zekerheid'. Binnen dit onderzoeksprogramma richt een project zich op de algemene ontwikkeling van solidariteit onder Nederlandse burgers.

Als Joop van den Ende belt...

Veel studenten vinden één studie meer dan genoeg. Zo niet psychologiestudent Guus Bok (25). Hij deed het conservatorium, zong in musicals en werkt tot drie uur 's nachts aan zijn nieuwe album van Guus Bok & The Boogies.

Tekst: Martine Zeijlstra

Dit artikel is verschenen in de SoFa van maart 2013.

De dagen van Guus Bok zitten vol tot in de late uurtjes. Hij danst drie keer per week, treedt op met zijn band Guus Bok & The Boogies en is tot laat in de nacht bezig met de opnames van zijn nieuwe Nederlandstalige cd.

Tegelijkertijd volgt hij zijn laatste vakken bij psychologie en tussendoor belt Joop van den Ende of hij auditie wil doen voor een nieuwe musical. De meeste mensen met musicalambities zouden een gat in de lucht springen als de musicaltycoon belt voor een auditie, maar Bok is er vrij nuchter onder. "Ik heb 'nee' gezegd, omdat ik mijn studie psychologie nu wil afronden."

Maar dat is het niet alleen. Als hij iets heeft geleerd van zijn studie dan is het wel hoe belangrijk het is om bewust keuzes te maken. Na zijn rollen in Soldaat van Oranje en Kiss me Kate wil Bok vooral doorbreken als artiest en entertainer op een poppodium. "Als je begint met studeren weet je vaak nog helemaal niet wat je wilt. Bij psychologie leer je heel bewust nadenken over de keuzes die mensen maken en wat je met die keuzes wilt bereiken."

Aandacht

Bok wil beroemd worden. Als kind droomde hij over burgemeester worden, maar nu over doorbreken in de muziekwereld. "Het geeft een ontzettende kick om voor mensen op te treden. Vooral als je met de band iets magisch kan creëren. Als mensen losgaan op je muziek en beginnen te dansen en te zingen. Het is een heel dankbare taak om dat tot stand te brengen. En ik ben natuurlijk ook dol op de aandacht."

Het gaat hem er niet om bakken met geld verdienen. Als Van den Ende hem belt voor een megadeal in een musical met muziek die hem niet aanstaat dan slaat Bok dat af. "Daarvoor hou ik te veel van muziek. Ik kan niet zonder. Ik wil iets significant doen op aarde en niet zomaar leven, een beetje werken en geld verdienen. Bij psychologie leerde ik dat er twee soorten problemen zijn. Problemen die mensen constructief op kunnen lossen, omdat ze er zelf iets aan kunnen doen. En problemen die buiten hen liggen. Dan vertonen mensen destructief gedrag."

Die kennis zorgt ervoor dat hij goed kan relativiseren. "Als ik problemen niet kan oplossen, is dat jammer. Maar bij problemen waar ik wel iets kan doen ga ik net zo lang door tot de klus geklaard is," zegt Bok. Dat gaat van vegetarisch eten om een bijdrage te leveren aan het hongerprobleem in de wereld tot een superstrakke voorbereiding op een optreden.

Guus Bok - nog met heel kort haar - en The Boogies

“Ik studeer dan wel psychologie, maar dat betekent nog niet dat ik niet zenuwachtig word als ik ergens voor het eerst optreed,” zegt hij. “Het maakt niet uit of dat voor een grote zaal is of voor een besloten gezelschap. Maar het helpt wel als ik ontzettend goed voorbereid ben. Dan ben ik zekerder en losser. Als ik ergens optreed en ik zeg ‘goedenavond’ terwijl het middag is, dan lachen mensen om die vergissing. En dat maakt het leuk voor mij, omdat het ijs meteen is gebroken. Dat is een cadeautje van het toeval. Eigenlijk is het hele leven een opeenstapeling van zulke leuke momentjes.”

Energie

Hoe druk hij ook is, Bok krijgt vooral energie van alles wat hij onderneemt. “Als ik tot drie uur in de nacht bezig ben met het schrijven van de arrangementen voor mijn nieuwe cd dan heb ik daar dagen erna nog extra energie door.” Tijd voor zijn studie vinden is soms lastig, maar het lukt meestal wel. “Door alle drukte ga ik vaak beter presteren.”

De grote voorbeelden van Bok zijn Elvis Presley, Louis Prima en Robbie Williams. “Elvis en Prima hebben een geweldige timing. Maar hoe goed ik ze ook vind, ik geloof niet dat ik moet of kan worden zoals zij. Authenticiteit is het belangrijkste.”

In mei hoopt hij overal op de radio te horen te zijn. “Daar doe ik echt alles voor. Het zou me echt een adrenalinekick geven als dat zou lukken.”

Prijzenregen bij de FSW

Onlangs reikte de EUR voor de 25ste keer de Onderwijs- en Onderzoeksprijs uit. Beide prijzen gingen naar de FSW en wel naar psycholoog Guus Smeets en bestuurskundige Lars Tummers. Zij ontvingen naast lovende woorden ook een cheque van 7000 euro.

Tekst: Pamela Roumen

Dit artikel is verschenen in de SoFa van september 2013.

Het is begin september en Lars Tummers is net gearriveerd uit Berkeley, Californië, zijn huidige woon-en werkplaats. “Ik heb 24 uur gevlogen voor vijf minuten op het podium,” zegt Tummers. “Maar dit is natuurlijk wel erg bijzonder.” De 31-jarige bestuurskundige kreeg de Onderzoeksprijs 2013 overhandigd, mede voor zijn proefschrift over beleidsvervreemding in de publieke sector. Volgens de jury is Tummers ‘een veelbelovende gepromoveerde onderzoeker die een uitzonderlijke onderzoeksprestatie heeft verricht’. Herkent Tummers zich in de vleierende profielschets? “Nou, dat zijn dus van die dingen die je niet van jezelf moet vinden. Ik kijk vooral naar mensen die het veel beter doen en denk dan: shit, dat moet ik ook! Ik denk dat onzekerheid mijn drijfveer is om nieuwe dingen te onderzoeken en dat ook goed te doen. Ik ben niet van het kruimelwerk.”

Dr. Lars Tummers krijgt de onderzoeksprijs overhandigd door rector Henk Schmidt.

De jonge bestuurskundige beschouwt zijn recente beloning vooral als een aanmoedigingsprijs. “Kijk, mijn meesterwerk moet ik nog schrijven. Ik wil bijvoorbeeld nog een ‘psychologie van bestuurskunde’ ontwikkelen. Ook wil ik verder onderzoek doen naar leiderschap en innovatie in de publieke sector.”

Gaat hij zijn prijzengeld dan besteden aan deze onderzoekslijnen? “Van die 7000 euro? Nee, daar ga ik mijn huis mee verbouwen. Oh, dat kun je natuurlijk niet zeggen, hè!” zegt Tummers lachend. “Eerlijk gezegd wil ik met dat prijzengeld gerenomeerde onderzoekers over de wereld bezoeken en hen interviewen over mijn vakgebied. Ook om te leren hoe zij onderzoek doen en hoe zij tegen wetenschap aankijken. Daarnaast wil ik enkele psychologische experimenten doen rond bestuurskundige onderwerpen. Het afhuren van een lab kost natuurlijk ook geld.”

Schouders eronder

Op zijn werkkamer kijkt Guus Smeets aandachtig naar zijn schoenen. Hij geeft toe: het Italiaans schoeisel is met zijn puntneuzen en kleurencombinatie (beige en bruin) een heuse blikvanger. “Op de prijsuitreiking kreeg ik dan ook veel complimenten. Behalve over mijn schoenen,” lacht Smeets. De onderwijsdirecteur van psychologie ontving tijdens de opening van het Academisch Jaar de Onderwijsprijs 2013: een erkenning voor onder meer zijn inspanningen bij de invoering van

‘Nominaal is Normaal’ (N=N). Deze onderwijsaanpak is na een proefperiode bij de FSW nu ingevoerd op alle faculteiten. “Behalve bij geneeskunde en wijsbegeerte,” zegt Smeets. “Deze volgen komend collegejaar.”

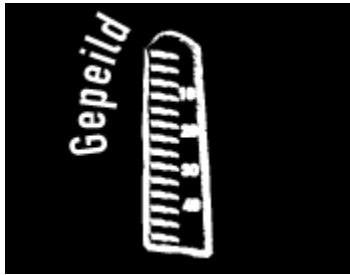
Dr. Guus Smeets krijgt de onderwijsprijs.

Volgens Smeets zijn innovatieprocessen als N=N een hele operatie. “Ik mag dan wel onderwijsdirecteur zijn, maar ik voer dit niet alleen uit, maar met een team. Ik prijs me gelukkig met collega’s die er ook de schouders onder zetten.”

Smeets onderstreept dat de introductie van de nieuwe onderwijsaanpak niet van een leien dakje is gegaan. “Deze invoering heeft voor behoorlijke commotie gezorgd. Er zijn nog steeds fervente tegenstanders. Volgens hen moeten studenten ook tijd hebben om bestuurswerk te doen en lid te zijn van verenigingen. “Daar ben ik het allemaal erg mee eens. Alleen, ik denk dat studenten die het eerste studiejaar in één keer halen, later ook beter bestuurswerk doen of een betere stage lopen. Ook omdat ze dan meer tijd en kennis hebben.”

Hoewel de onderwijsdirecteur overtuigd is van het N=N-succes, is hij over één ding nog onzeker: “Hoe ik het prijzengeld ga spenderen? Daar heb ik nog geen bestemming voor. (lacht) Nou ja, misschien aan zwarte schoenen, zodat ik een keer goed voor de dag kan komen.”

Dr. Guus Smeets is onderwijsdirecteur van psychologie en dr. Lars Tummers is universitair docent bestuurskunde. Momenteel is Tummers visiting scholar op de Universiteit van Californië. Voor meer informatie over zijn werk, bezoek zijn website: www.larstummers.com

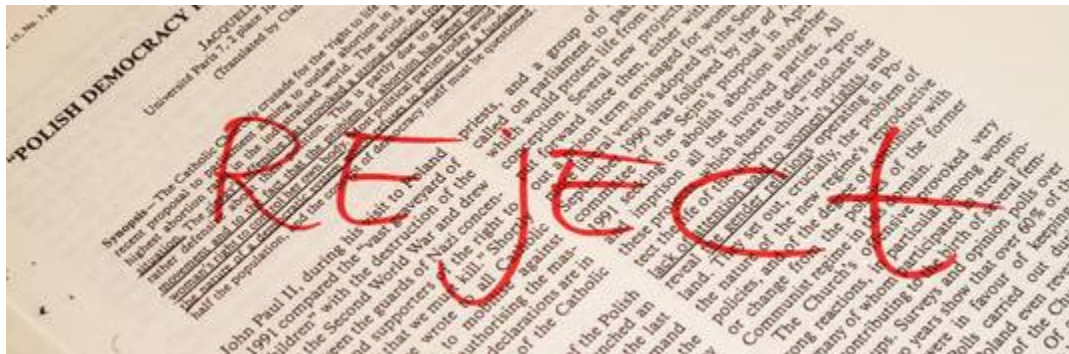

Onbedoelde effecten van publicatiedruk

In de column van de vorige SoFa schreef dr. Sandra van Thiel (bestuurskunde) over onbedoelde effecten van de toenemende publicatiedruk. Tijdschriften worden overspoeld door manuscripten en hebben steeds meer moeite om geschikte referenten te vinden. Hierdoor komt de kwaliteit van het beoordelen van manuscripten onder druk te staan. Herkennen collega wetenschappers deze situatie of valt het allemaal wel mee.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Dit artikel is verschenen in de SoFa van februari 2010.

Dr. René Zeelenberg van psychologie.

Ik heb niet de indruk dat bij psychologie de reviews slechter zijn geworden. In ons vakgebied is er ook geen enorme toename van het aantal publicaties. Ook tien jaar geleden was er al een cultuur van 'veel publiceren'. Ik weet niet beter. Van Thiel schrijft over bestuurskunde en ik kan me voorstellen dat daar de situatie wel is veranderd.

Over het algemeen zijn de beoordelingen die ik terugkrijg zeer redelijk. Maar soms ontvang je een rapport met een negatief oordeel, waarin je terugziet dat de referent vooringenomen was. Hij of zij heeft andere opvattingen over het onderwerp, voelt

zich aangevallen en weigert het artikel op basis van onzin-argumenten.

Afwijzingen op zich zijn geen probleem. Bij populaire tijdschriften zoals Psychological Science is het eerder regel dan uitzondering. Zij krijgen zo veel aanbod, dat 70 procent van de manuscripten niet door een eerste selectie komt. Daarover krijg je wel binnen twee weken na insturen, bericht.

Zelf ben ik editor bij de Quarterly Journal of Experimental Psychology. In eerste instantie selecteer je artikelen die uitgezet worden bij referenten. Samen met het oordeel van de referenten beslis ik in laatste instantie over plaatsing. Soms is het moeilijk om geschikte referenten te vinden, maar over het algemeen valt het mee. Als ik zelf als referent word gevraagd dan doe ik dat meestal. Soms weiger ik een paper te reviewen omdat het te druk is of omdat ik te weinig kennis van het betreffende onderwerp heb, of als de auteurs goede vrienden van me zijn."

Prof. dr. Han Entzinger van sociologie.

“Het risico van te weinig referenten en het verminderen van de kwaliteit van beoordelingen bestaat zeker. Er is absoluut een toename van het aantal artikelen dus logischerwijs is er meer vraag naar referenten. Zelf word ik ook overspoeld met verzoeken voor de rol van referent.

Referenten hebben echter beperkt de tijd, ze moeten tenslotte ook zelf schrijven. En lezen, om op de hoogte te blijven. Op lezen ligt tegenwoordig weinig nadruk, die ligt op het schrijven van artikelen. Daardoor ga je je wel afvragen wie al die publicaties eigenlijk nog bekijkt.

De stortvloed aan artikelen leidt tot versnippering, want alleen de literatuur van een heel klein deelterrein is bij te houden. Men specialiseert zich op de vierkante millimeter en verliest het overzicht. Jammer, want een beschouwing over maatschappelijke ontwikkelingen vanuit een helikopterview kan heel relevant zijn.

We hebben de publicatienormen uit de bèta- en medische wetenschap overgenomen, maar zijn daarin doorgeschoten. Databestanden worden uitgemolken zodat er tien publicaties uit gedestilleerd kunnen worden, terwijl de gegevens beter tot hun recht zouden komen in een mooi boek. Maar een boek scoort niet en artikelen wel.

We hebben ons met open ogen in de val laten lokken. De sociale wetenschappen vormen toch net een ander vakgebied. De wijze van onderzoek, en dus van publiceren, verschilt met die van de bètawetenschappen. Natuurlijk, vroeger werd er te weinig gepubliceerd, maar ik heb liever één goed artikel dan drie middelmatige.”

Dr. Steven Van de Walle van bestuurskunde.

“Ik heb niet het idee dat de reviews slechter worden, althans niet bij de goede tijdschriften. De toename van publicaties heeft wel tot een explosie van het aantal tijdschriften geleid. Voor elke niche bestaat er nu een tijdschrift, maar al die nieuwe tijdschriften zijn niet allemaal even sterk. Ik veronderstel dat er genoeg referenten zijn, maar aan zwakke tijdschriften zullen wellicht minder goede referenten verbonden zijn.

Als een artikel in een tijdschrift wordt geplaatst, ben je moreel verplicht om je als referent beschikbaar te stellen. Dat is de deal. Andere criteria die ik in overweging neem om al dan niet referent te worden zijn: is het voor een toptijdschrift, ken ik de editor die me vraagt en heeft het manuscript voldoende betrekking op mijn vakgebied.

Ik ben nog maar een paar jaar actief binnen dit vakgebied, dus zoveel krijg ik nog niet op mijn bord. Zo’n twaalf manuscripten per jaar beoordeel ik. Dat is goed te behappen. Met de goede of de slechte artikelen ben je vrij snel klaar, dat heb je in anderhalf uur bekeken. Artikelen die wel potentie hebben, maar nog bijgespijkerd moeten worden, kosten zeker het dubbele aan tijd.

Wat wel veel tijd in beslag neemt, zijn de beoordelingen van projecten zoals onderzoeksaanvragen bij het NWO. Dat zijn omvangrijke documenten die je moet doornemen, bovendien komen er steeds meer aanvragen voor dergelijke onderzoekssubsidies. Ik ga er vanuit dat alle beoordelingen serieus gedaan worden, want als je geen tijd hebt, moet je er niet aan beginnen.”

Hello, Goodbye

De één ziet geen perspectief meer bij de FSW, de ander juist wel. Een gesprek tussen dr. Sandra van Thiel en dr. Maurice Crul over nieuwe uitdagingen en de achterstelling van vrouwen en migranten. 'Nederland is wat dat betreft echt een beetje achterlijk.'

Tekst: Caroline van der Schaaf

Dit artikel is verschenen in de SoFa van december 2011.

Van Thiel legt juist de telefoon neer. “De makelaar. We hebben in één week ons huidige huis verkocht en een nieuw huis gekocht. In Oss. Van daaruit is Nijmegen goed te bereiken.” Want dat is de plek waar Van Thiel volgend jaar aan de slag gaat: ze is per 1 januari benoemd als hoogleraar bestuurskunde (publiek management) aan de Radboud Universiteit. “Daar zeg je natuurlijk geen ‘nee’ tegen”, zegt ze. “De kans om dat te worden, is niet zo heel erg groot. En voor vrouwen is dat helemaal lastig, heb ik de afgelopen jaren geleerd. Hier ging het niet lukken.”

Heel jammer, vindt Van Thiel. En waaraan dat nou ligt? “De wetenschap is toch een mannencultuur, en bestuurskunde misschien nog wel iets meer. En dan zijn er nog allerlei meer structurele en organisatorische zaken, zoals de samenstelling van benoemings- en adviescommissies.”

Er worden soms ook andere factoren genoemd als verklaring waarom vrouwen geen stapje hoger kunnen komen. “Maar ik geloof niet dat die voor mij gelden,” zegt Van Thiel, die nog tot eind dit jaar universitair hoofddocent (UHD) bij bestuurskunde is. “Ik werk fulltime, ik werk heel hard en ik publiceer veel. Dus daar hoeft het niet aan te liggen.”

Snel beslist

Onderzoeker dr. Maurice Crul komt van de Universiteit van Amsterdam en is per 1 december aangetreden bij sociologie. “Mijn verhaal is zeer vergelijkbaar,” zegt hij. “Ik zat in Amsterdam ook vast in mijn functie. Ik kom naar de EUR toe als UHD, maar ben tegelijkertijd ook benoemd als hoogleraar op de Vrije Universiteit, voor één dag per week. En dat zat er op de UvA gewoon niet in. Ik heb zeventien jaar gewerkt bij het Instituut voor Migratie en Etnische Studies. Toen dat werd opgeheven, werd ik teruggeplaatst in de vakgroep. En dan blijkt eigenlijk dat er voor jou in die structuur geen plaats is. Ja, dat was heel vervelend.”

Maar ook Crul liet het er niet bij zitten en sleepte een European Research Grant van 1,25 miljoen euro binnen voor nieuw onderzoek. “En toen had ik het voor het uitkiezen. De FSW kwam snel met een goed aanbod en de UvA bleef daar ver bij achter. Toen was het vrij snel beslist.”

Crul gaat aan de slag bij het nieuwe onderzoeksinstituut CIMIC (Citizenship, Migration & the City) van de FSW. “Dat gaat over grootstedelijke vraagstukken. Sociale cohesie, burgerschap, allemaal onderwerpen op het gebied van migratie. Het lijkt mij heel leuk om bij zo’n nieuwe club te werken

die met iets heel nieuws bezig is. Die dynamiek, daar hou ik van.”

Zijn onderzoek richt zich op wat hij noemt ‘de opkomende elite onder de tweede generatie’.

“Hoogopgeleide jongeren die in Europa zijn geboren uit Turkse, Marokkaanse of Joegoslavische ouders, inmiddels ergens in de dertig zijn en in allerlei zichtbare functies in het bedrijfsleven en de politiek werken. We gaan vergelijken hoe dat is in vier landen: Nederland, Duitsland, Frankrijk en Zweden.”

Hard gewerkt

Van Thiel kijkt eveneens uit naar haar nieuwe baan, die ze overigens zal combineren met een tijdelijke aanstelling als onderzoekscoördinator van het parlementaire onderzoek door de Eerste Kamer naar privatisering en verzelfstandiging van overheidsdiensten. “Ik ben heel blij met wat ik ga doen. Ik denk dat het voor mijn persoonlijke ontwikkeling niet slecht is om weg te gaan. Ik heb hier nu dertien jaar gewerkt, het is goed om af en toe eens iets anders te gaan doen. Maar ik was ook graag hier hoogleraar geworden. Daar heb ik nooit een geheim van gemaakt, en daar heb ik ook naar gestreefd en hard voor gewerkt. Ik vind het heel jammer dat ze die kans hebben laten lopen.”

Crul kan het begrijpen. Hij ziet hetzelfde gebeuren met hoogopgeleide studenten met een andere etnische achtergrond. “We zijn nu Turkssprekende phd-studenten aan het werven voor het onderzoeksproject. We hebben veertig reacties gekregen, waarvan ik er tien zó zou aannemen. Waarom komen die dan niet door andere sollicitaties heen? Dat is toch vreemd, want het zijn studenten die vaak cum laude zijn afgestudeerd en soms al wat onderzoekservaring hebben en artikelen hebben geschreven.”

‘Achterlijk’

Beide wetenschappers vinden het hoog tijd voor verandering op dat punt. “Nederland is echt een beetje achterlijk, wat dat betreft”, zegt Van Thiel. “Sommige dingen kloppen gewoon niet.

Mannelijke hoogleraren die aan een vrouwelijke UHD vragen: ‘Weet jij nog goede kandidaten voor het hoogleraarschap?’ Ik denk dat veel mannen niet zien dat er goede vrouwelijke kandidaten zijn, omdat die niet in het netwerk van de mannen zitten. Daar heb ik denk ik zelf ook last van.”

Dit geldt ook voor het onderwijs. “Ik hoor het veel collega’s ook vaak zeggen: ‘Geef mij maar een meisje met een hoofddoekje, die werken het hardst’,” vervolgt Van Thiel. “Maar de witte jongens met de babbel, die komen het verst. Zo werkt dat, dat is nou eenmaal de dominante cultuur in Nederland. Maar dat moet echt veranderen. Uiteindelijk zal dat omslagpunt er wel komen, denk ik. Maar of ik dat nog meemaak, daar zet ik mijn geld niet op in.”

De ratrace om onderzoeksubsidie

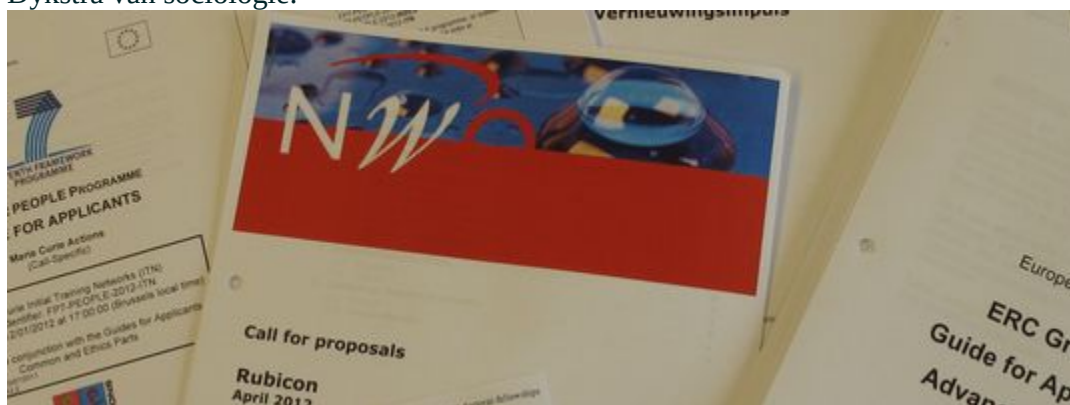
Grotere zakken geld voor minder mensen. De kans om onderzoeksubsidies binnen te halen - 'een loterij' - wordt zo nog kleiner. Toch blijven wetenschappers voorstellen produceren in de hoop een keer raak te schieten. Wat bevordert de slagingskans? Pearl Dykstra, Marjan Gorgievski en Steven Van de Walle over hun ervaringen met het subsidiecircus.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Dit artikel is verschenen in de SoFa van april 2012.

Dr. Marjan Gorgievski van psychologie heeft eigenlijk geen tijd voor een interview. Ze zit met een deadline voor een subsidieaanvraag. Deze keer voor 'COST', een Europese geldpot voor het verstevigen en vergroten van internationale netwerken van onderzoekers. Maar goed, een half uurtje kan ze wel vrijmaken.

Ruimte in de krappe agenda vrijhouden, zodat een subsidieaanvraag op tijd de deur uit kan, is tegenwoordig het lot van wetenschappers. "Als je promovendi aan wilt aanstellen of überhaupt onderzoek wilt doen, dan moet je eerst geld zien te krijgen," stelt Gorgievski. "Wil je onderzoek blijven doen, dan moet je extern geld verwerven. Dat is het huidige klimaat," zegt ook prof. dr. Pearl Dykstra van sociologie.

Dykstra kan even op haar lauweren rusten. Ze heeft net een half miljoen binnengehaald. Geld van de zogenaamde 'Nederlandse Roadmap' waarmee grootschalige onderzoeksfaciliteiten worden opgebouwd. Het zijn aanvragen voor een budget van minimaal tien miljoen euro. Voor sociologen die geen duur laboratorium nodig hebben, vrij ongebruikelijk om daar op in te schrijven. Dykstra deed het toch. Zij wilde het geld voor dataverzameling. Want, is haar redenering, daarmee kan de infrastructuur voor onderzoek in de sociale wetenschappen verbeterd en uitgebouwd worden. Het volle pond kreeg ze niet, maar daar treurt Dykstra niet om. "We staan nu wel op de Roadmap, en dat betekent erkenning van onze kwaliteit. Wat wij (sociologen) doen, doet ertoe. We zijn ook expliciet uitgenodigd om in de volgende ronde van 2014 een nieuwe aanvraag te doen. Daarom heet dat half miljoen ook zaaigeld."

Keihard werken

Dykstra kent ondertussen het klappen van de zweep. Sinds haar eerste schreden in de wetenschap is zij niet anders gewend dan de boer op te gaan. Dat betekent contacten onderhouden met ministeries, zorgen dat je zelf in beoordelingscommissies zit, een goed cv opbouwen en websites met deadlines in de gaten houden. Maar ja, hoe kom je bijvoorbeeld in een commissie? "Jezelf aanbieden, en als je gevraagd wordt, zeg je geen nee. Je moet eens weten hoeveel commissiewerk ik doe. En ja, de tijd

die ik aan een commissie besteed, gaat ten koste van de tijd om een artikel te schrijven, maar dat is een keuze die ik gemaakt heb. Het is keihard werken; ik bedoel: wanneer schrijf ik mijn artikel? 's Avonds laat en in het weekend.”

‘Schrijf een toegankelijk voorstel’ is een ander advies van Dykstra. Dat begint heel eenvoudig met het duidelijk herkenbaar maken van de onderzoeksvraag, bijvoorbeeld door die te cursiveren. Centrale punten uit het voorstel staan vervolgens vet afgedrukt. Het voorstel laten lezen aan anderen, vooral aan mensen die niet zo diep in het onderwerp zitten. In zo’n beoordelingscommissie zitten ook niet de super-deskundigen op dat ene gebied. “Je moet het kunnen verkopen aan iemand die niet zo’n specialist is als jezelf. En het lukt heus niet altijd, vertel mij wat. Dan haal je in de eerste ronde maximum scores en sneuvelt je voorstel toch bij de commissie. Ontzettend jammer is dat, maar de tekst die je geschreven hebt, kun je weer voor een volgende keer gebruiken.”

Willekeur

Goede voorstellen die net de eindstreep niet halen, zijn een fenomeen dat prof. dr. Steven Van de Walle van bestuurskunde maar al te goed kent. Als het aan hem ligt, gaat men in de eindfase van de competitie gewoon lootjes trekken. “De uiteindelijk toekenning hangt van toevalligheden af. Je gaat dan een strijd aan met mensen die allemaal goed zijn. Men probeert de beoordeling te objectiveren maar in feite is die laatste ronde puur een loterij, voor een deel op willekeur gebaseerd.”

Hij zegt dit niet uit rancune of frustratie. Van de Walle haalt namelijk de ene na de andere subsidie binnen. Nee, hij wil af van de uitdijende en geldverslindende bureaucratie. De drang van de subsidieverstrekkers om risico’s af te dekken, alles te kunnen legitimeren en aan te tonen dat men relevant bezig is, kost volgens Van de Walle gigantisch veel. Daarom pleit hij voor minder controle en meer risico met het uit te geven geld. Maar hij weet ook dat zoiets niet in lijn met de tijdgeest is. “Als we een euro kwijtraken, hebben we last van de rekenkamer, het parlement, Geen Stijl en weet ik wat niet allemaal. Daardoor blijft alles gericht op beheersing en controle.”

Over de nieuwe opzet om onderzoeksgelden voortaan aan topsectoren toe te bedelen is Van de Walle ook niet enthousiast. Grotere zakken geld voor minder mensen, en daar zit hij niet op te wachten. “Een half miljoen krijgen is natuurlijk leuk, maar of dat zo veel meer toegevoegde waarde heeft dan een reeks kleine financieringen, daar ben ik niet volledig van overtuigd. Bij ons heb je vaak een ideeetje dat je wilt uitzoeken en daar heb je dan 50.000 euro voor nodig.”

Het leidt ook tot nog meer cumulatie van middelen. Want het is ook de praktijk dat iemand die veel onderzoeksgeld krijgt, daarna nog meer geld gaat incasseren. Dat is een veilige keuze voor de financier. Van de Walle schampert: “Binnen de financiering denkt men dat ze het allemaal kunnen plannen. Dat ze de thema’s, het procesverloop, de output en impact op voorhand kunnen vaststellen. Een planningseconomie om innovatie te stimuleren. Dat leidt tot financiering van thema’s die in feite al een paar jaar in de mode zijn, tot onderzoek dat al gedaan is.”

Ondersteuning

Euforie en teleurstelling, Gorgievski heeft het allemaal meegemaakt. Haar eerste aanvraag, een EUR-fellowship, was meteen raak. Jaar in jaar uit geld voor de Summerschool binnenhalen, lukte haar ook.

Maar haar aanvraag bij het FP7-programma strandde in de laatste ronde. Dat je dan toch een kleine bonus kon krijgen van de EUR, wist ze niet. De informatievoorziening is niet erg transparant en beschikbare informatie met andere delen, is niet voor iedereen vanzelfsprekend.

Het EUR-geld kreeg ze uiteindelijk toch, dankzij ondersteuning vanuit het faculteitsbureau. “Ik heb veel contact met de medewerkers van de faculteit en universiteit die helpen bij het indienen van voorstellen. Zij hebben suggesties over welke thema’s je bij wie en wanneer kunt inbrengen. En bij de COST-aanvraag heeft Jessica de Leeuw (de nieuwe beleidsmedewerker van het faculteitsbureau met subsidieaanvragen in haar portefeuille, red.) geholpen bij de interpretatie van het aanvraagformulier. Dat was met zulk wollig taalgebruik opgesteld. Zij heeft dan een voorbeeld van een eerdere aanvraag, of kent iemand die dit soort voorstellen beoordeeld heeft.”

De Leeuw is ondertussen druk bezig met het uitbouwen van de subsidieondersteuning vanuit het faculteitsbureau. Ze maakt momenteel een inventarisatie- en tevens kennismakingsrondje om de behoefte van de wetenschappers te peilen.

Droomdebuut

Ze zijn pas een jaar bezig en nu al prijkt de Rotterdamse studie pedagogische wetenschappen bovenaan de Elsevier ranglijst. Docenten en studenten zijn eigenlijk nauwelijks verrast. ‘Het is gewoon een heel leuke opleiding.’

Tekst: Caroline van der Schaaf

Dit artikel is verschenen in de SoFa van oktober 2012.

Het onderzoek ‘De beste studies’ van weekblad Elsevier en onderzoeksinstituut ResearchNed wordt jaarlijks uitgevoerd onder alle studenten van het hoger onderwijs in Nederland. In totaal zijn dit jaar 614 opleidingen van hogescholen en universiteiten beoordeeld. Bij de FSW behaalde pedagogische wetenschappen en - zoals gebruikelijk – psychologie een eerste plaats.

Dat pedagogische wetenschappen nu al de ranglijst van pedagogische studies aanvoert, is een mooie opsteker, vindt docent Rob Kickert. “Het is een leuke bevestiging, maar geen complete verrassing. We wisten al dat het hier goed loopt en dat we kwalitatief goed onderwijs leveren. Ik ben zelf een echte fan van probleemgestuurd onderwijs (pgo). Het directe contact dat studenten hierdoor met elkaar en met de staf hebben, en de vorm van het onderwijs zelf, zorgen ervoor dat dit gewoon een heel leuke opleiding is.”

Maar het geheim zit ‘m niet alleen in het kleinschalige, intensieve onderwijs. “Ons succes? Gewoon een goede staf”, zegt opleidingsdirecteur Lyanda Vermeulen. “We hebben een groep zeer ervaren pgo-mensen, die erover waken dat het pgo goed wordt ingevoerd. Ik denk dat pgo ook automatisch met zich meebrengt dat studenten daar tevreden over zijn. In het eerste jaar van onze opleiding waren de docenten heel intensief betrokken bij de studenten. Daardoor komt de binding snel tot stand.” “Het helpt ook dat wij als nieuwe opleiding niet de switch hebben hoeven maken van klassiek onderwijs naar pgo”, zegt Kickert. “Dan heb je niet te maken met docenten die zich wellicht met tegenzin een andere onderwijsmethode moeten eigen maken.”

Ook het ‘unieke profiel’ van de opleiding pedagogische wetenschappen aan de EUR heeft bijgedragen aan het succes, vermoedt Vermeulen. “Onze opleiding richt zich op grootstedelijkheid, dus hoe bepaalde problemen in de opvoeding en ontwikkeling worden bestudeerd vanuit een multicultureel en sociaal-economisch perspectief.”

Geklungel

En wat vinden de Rotterdamse studenten er zelf van? “De kracht van de opleiding is de ‘laagdrempeligheid’”, zegt tweedejaars Jim Franssen. “Er bestaan geen grote kloven tussen docenten en studenten. Misschien wel juist omdat het nog zo’n jonge opleiding is, wordt er van beide kanten veel feedback en flexibiliteit verwacht. Niemand weet nog precies hoe het werkt en dat vereist samenwerking van alle betrokkenen, en dat zorgt er weer voor dat de afstand tussen student en begeleider zo klein is. Je bent een naam en niet een nummer.”

Ook studente Nagihan Cevahirci noemt het pgo systeem als belangrijkste reden waarom Pedagogiek zulke hoge ogen gooit. “Het is een fijn systeem dat studenten vele voordelen biedt. De verplichte lessen en het feit dat je elke les moet voorbereiden om te kunnen meepraten, zorgen er bovendien voor dat je als student niet kunt gaan achterlopen.”

Het ‘multiculturele jasje’ van de opleiding is een ander positief aspect van de opleiding, vindt Nagihan. “Er wordt veel aandacht besteed aan multiculturele pedagogische vraagstukken. Dat vind ik erg goed.”

Minder tevreden zijn de pedagogiekstudenten, zo blijkt uit het onderzoek, over de faciliteiten. “Het geklungel en de ellenlange wachttijden bij de kopieerapparaten”, verduidelijkt Jim. “Daar mag wat mij betreft een heel andere oplossing voor komen; óf meer kopieerapparaten óf de boeken inscannen en ons digitaal de juiste pagina's laten uitkiezen.”

Nagihan vindt het niet goed dat je ook met een onvoldoende het jaar kan behalen. “Ik ben van mening dat alle vakken met een voldoende moeten worden afgesloten. De beheersing van alle vakken die we krijgen, is immers van belang voor onze kennis en vaardigheden. Een andere minpunt betreft de literatuur. Die moeten we zelf bepalen aan de hand van leerdoelen die in de onderwijsgroep zijn gevormd. Soms zijn de leerdoelen te breed, waardoor het moeilijk wordt om zelf de juiste literatuur te selecteren.”

Tevreden

Opvallend is overigens dat er zich dit collegejaar iets minder eerstejaars hebben aangemeld dan vorig jaar, nu een kleine honderd. Een tegenvaller? Vermeulen: “Op zich niet, want als je nog even klein blijft, blijft het overzichtelijk en hoef je niet gelijk voor honderden studenten alles te regelen. Maar natuurlijk willen wij een veel grotere groep verwelkomen, want de voorzieningen zijn er.” Of de Elsevier notering hierbij helpt? “Ik denk dat vooral zou helpen als mensen niet bang meer zijn om voor een nieuwe studie te kiezen. Er is vaak toch wel een angst voor kinderziektes. Wij laten hiermee eigenlijk zien: maak je geen zorgen, onze studenten zijn tevreden.”

Kroegcollege Cedo Nulli groot succes

Donderdagavond 13 januari organiseerde de sociologiecommissie van studievereniging Cedo Nulli een college in de kroeg. Weer eens iets anders dan de stoffige collegebanken van het M-gebouw, moeten veel studenten hebben gedacht. En masse kwamen ze naar Melief Bender.

Tekst en fotografie: Thomas de Leeuw

Dit artikel is verschenen in de SoFa van februari 2011.

In de stamkroeg van Jan Koolman - Melief Bender op de Oude Binnenweg - is het die donderdagavond rond de klok van acht buitengewoon druk. Een student aan de bar bestelt een kop koffie. Barman Arie moet erom lachen: "Je komt zeker voor de cursus." Hij drukt op de knop van de koffiemachine en richt zich vervolgens tot de oude meneer Koolman, die zich op een barkruk heeft verschanst met een biertje en de Metro. "Ja Jan, ze komen hier les geven vanavond." Koolman wendt heel even z'n blik af, maar leest dan weer ongestoord verder. Het zal hem worst wezen.

Het idee van een kroegcollege dankt Cedo Nulli aan emeritus hoogleraar Machiel Zwanenburg. 'Ga eens naar de kroeg, drink wat pilsjes en ga dan over wetenschap praten', zou hij tijdens een college hebben voorgesteld. Nu mag hij de primeur verzorgen.

Een stel studenten bestelt nog vluchtig wat te drinken aan de bar. "Twee zoet, twee droog, twee rood en drie bier," roept de man van de bediening naar zijn collega Arie. En dan: "Muziek uit!"

Zwanenburg zit achterin de kroeg te midden van de groep en begint zijn verhaal af te steken. En hoe. Op barkrukken, aan tafels en staand luisteren de sociologen in spe aandachtig naar zijn betoog. Via Darwin, Freud en Marx komt Zwanenburg in een uur tijd tot de kern: criminelen bestaan niet. Het is een statistisch fenomeen, maar een duidelijke typologie ontbreekt. In criminologische onderzoeken worden onvergelykbare groepen met elkaar vergeleken, lijkt de professor zijn toehoorders mee te willen geven.

Maar zijn boodschap is niet altijd even verstaanbaar. De ruimte is benauwd en rumoerig. Van de ongeveer zeventig aanwezige studenten haakt een aantal dan ook vroegtijdig af, om elders in de kroeg hun avond voort te zetten met een 'goed' gesprek.

De stamgasten aan de bar gaan luidruchtig met hun conversatie door en ook een groepje studenten van Eurocollege, een particuliere hogeschool, praat ook onverstoord verder. "Ja, wij horen er niet bij hoor, dus laat ons maar. Wij hebben hier ook wel 's borrels van school, maar dan krijgen we er niet zo'n lang lulverhaal bij," zegt een van jongens.

Maar de meeste sociologiestudenten zijn stuk voor stuk enthousiast. Al zijn er verbeterpuntjes, volgens eerstejaars Sabine Roër: "Ik vond het leuk en leerzaam. Het heeft wel wat, zo met een biertje in je hand een college volgen. Maar het was wel moeilijk te horen. Misschien zou een andere indeling beter zijn."

Volgens tweedejaars Koen Salet gaat het meer om de lol, dan om de inhoud. Hij zou een volgende keer zo weer komen, vooral als er weer zo'n goede spreker als Zwanenburg is, die hij lovend als 'homo universalis' betitelt.

En of de professor het zelf ook leuk vond? "Het was wel even zweten. Al die mensen ademen allemaal zo uit," grapt hij. "Dit is de manier waarop studenten aan wetenschap zouden moeten doen. Hier in de kroeg leer je gezwam onderscheiden van echte inhoud."

Na afloop stroomt Melief Bender langzaam maar zeker weer leeg. En aan de bar zit Jan Koolman nog steeds z'n Metro door te bladeren. Hij heeft 'gelukkig' niks van het college meegekregen. Het idee vindt hij sowieso verwerpelijk. "In de kroeg praat je gewoon niet over politiek of religie. Dat hoort niet." Zijn kroegmaatjes, die intussen aan z'n linker- en rechterkant zijn geschoven, lijken het met hem eens te zijn.

Maar volgens Jeffrey Faber van de sociologiecommissie zit er zeker een vervolg aan te komen. Al is het niet gezegd dat dat dan ook in Melief Bender zal plaatsvinden. "Misschien dat we een meer afgesloten zaal moeten hebben. En een microfoon."

(I) Op dinsdag 1 maart organiseert Cedo Nulli een discussie over de toekomst van de Nederlandse provincies. De Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland, dhr. Franssen, en prof. Ir. Geert Teisman zullen hun medewerking verlenen. De toekomst van de Nederlandse provincies is gezien de discussie rondom een Randstadprovincie een actueel onderwerp. Het feit dat de discussie een dag voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten zal plaatsvinden, maakt deze activiteit extra interessant voor studenten en docenten met belangstelling voor politiek.

Oh, oh, Rotterdam

Gedreven door krachtdadige bestuurders en spierballensymboliek lijkt er in Rotterdam inmiddels geen gebouw opgetrokken te kunnen worden zonder 'iconische waarde'. Maar columnist Mark van Ostaijen ziet ook een keerzijde van al die investeringen in ijzer en staal.

Deze column is verschenen in de SoFa van december 2014.

Oh, wat ben ik blij met de campus. Oh, wat ben ik opgetogen met mijn nieuwe flexplek, het HeartBeat Festival, de Spar en de TostiBar op de campus. En oh, wat is het toch fijn toeven aan de waterbak met fontein. Oh, Rotterdam, stad van 'mouwen opstropen', van 'niet lullen maar poetsen', met een universiteit van 'denkers en doeners', wat heb je de kracht van de heipaal weer weten te etaleren. Oh, Rotterdam, stad van doeners... wat heb ik met je te doen...

Niet alleen op ons campusterrein liet de heipaal van zich horen. Loop door de stad en hoor dat 'hier bonkt het nieuwe hart van Rotterdam'. Maar dat wat er bonkt zijn niet zozeer 'harten', maar heipalen. Want hoewel Rotterdam af wil van haar bonkige, roestvrijstalen, masculiene karakter,

heeft ze er de afgelopen jaren alles aan gedaan om nóg meer stenen te stapelen.

Als Rotterdam iets is, is het een fysieke stad. Gedreven door krachtdadige bestuurders en spierballensymboliek lijkt er in Rotterdam inmiddels geen gebouw opgetrokken te kunnen worden zonder 'iconische waarde'. De Markthal, de Kolos van Koolhaas, de Erasmusbrug, de Calypso, de Red Apple, de (nieuwe) Kuip, het Centraal Station en het Erasmus Paviljoen. Zelfs een simpele opslagruimte voor Museum Boijmans van Beuningen moet een 'icoon' worden, aangekondigd met bijbehorende ronkende teksten:

"Het spectaculaire en uitnodigende Collectiegebouw verrijst in 2017 aan het Museumpark en wordt ontworpen door het gerenommeerde architectenbureau MVRDV. Als icoon ondersteunt het gebouw de internationale uitstraling van Rotterdam als moderne en innovatieve stad."

Hoewel dit Collectiegebouw dreigt te verzanden in bestemmingsplannen, boze buurtbewoners en juridische haarkloverij, past het naadloos in het rijtje van typisch Rotterdams iconenfetisjisme, ofwel 'iconofilie'. Want Rotterdam wil graag 'de goede lijstjes' aanvoeren in de internationale krachtpatserij van ijzer en staal. Om diezelfde reden is Aboutaleb als 'ingenieur van het herboren Rotterdam' onlangs door Elsevier uitgeroepen tot Nederlander van het Jaar. Maar daadkrachtige investeringen in iconisch kapitaal verhullen de armzalige inzet op sociaal kapitaal.

En die spanning is op de campus ook niet veel anders. Grootschalige fysieke ingrepen op de campus moeten verhullen dat er via 'reorganisaties' links en rechts hordes collega's de laan uit vliegen, met vervroegd pensioen gaan of geen opvolging krijgen. De campus lijkt belangrijker dan collega's.

Oh, Rotterdam, stad van denkers en doeners... ik denk dat ik met je heb te doen...

Mark van Ostaijen

Mark van Ostaijen is socioloog en als wetenschappelijk docent en promovendus verbonden aan bestuurskunde. Hij schrijft regelmatig opiniestukken voor landelijke dagbladen

Vroeg op voor Jan Kees de Jager

Een volle zaal, pers en een minister zonder divagedrag, zij het dat hij tien minuten te laat binnenkwam. Het gastcollege met Jan Kees de Jager verliep perfect. De organisatoren, Marjolein Kooistra en Eleni Koulouki kijken tevreden terug.

Tekst: Jennifer van de Velde

Dit artikel is verschenen in de SoFa van februari 2012.

Een glaasje water, een reversmicrofoon en een afstandsbediening; de drie eisen van minister Jan Kees de Jager voor het gastcollege op 15 februari. Geen divagedrag van zijn kant dus, zij het dat hij wel tien minuten te laat binnenkwam. Het gastcollege van de minister van financiën is een traditie bij de studie bestuurskunde. Het sluit aan bij het eerstejaarsvak economie. Voor De Jager was het alweer de tweede keer dat hij voor bestuurskunde sprak op zijn voormalige universiteit.

Er gaat meer schuil achter zo'n gastcollege dan je op het eerste gezicht denkt. Dit kunnen de twee organisatoren, Marjolein Kooistra en Eleni Koulouki, beamen. Van te voren stond de promotie van het evenement centraal. Dit jaar vond het gastoptreden plaats in een grote collegezaal, waardoor het toegankelijk was voor alle studenten van de universiteit. Via posters en Sin-Online-berichten werd het college bekend gemaakt. "Voor studenten is het altijd interessant om een persoon als de minister in het echt te zien spreken," vertelt Kooistra. Behalve studenten en docenten werd ook de pers uitgenodigd. Een tijdrovend karwei - veel heen en weer gebel - vanwege afstemming met het ministerie. Aangezien De Jager geen speciale veiligheidsstatus heeft, volstond de beveiliging van de universiteit.

Op de dag zelf gaan de werkzaamheden van het duo door. Zo moet de pers worden opgevangen en moeten studenten naar hun plaatsen worden gebracht. Ook tijdens het college blijven de dames alert, er mag geen enkele afleiding zijn in de vorm van uitvallende microfoons of laatkomende studenten.

Wekker

Gelukkig lijken de studenten massaal de wekker te hebben gezet om naar De Jager te komen luisteren. De collegezaal zit goed vol, op de voorste rij na. Dat blijkt toch net iets te spannend. Als De Jager binnenkomt luistert iedereen meteen aandachtig. Het enige wat uit de zaal komt is een flits hier en daar om de minister op foto vast te leggen.

Nadat de minister in een half uur de tijdlijn van de bankencrisis en de schulden crisis uiteen heeft

gezet, is het tijd voor vragen. Deze vragen zijn in een werkgroep voorbereid; voor het gastcollege zijn de beste uitgekozen.

Na het college zijn de meningen van de studenten verdeeld. Is het voor de één allemaal duidelijk geworden, de ander is toch wat kritischer. “De teksten heb je al eerder gehoord, het is hetzelfde verhaal als in de media. Natuurlijk kan dit niet anders, het is toch jammer. Al met al is het een leuke traditie,” aldus Frank Demmendaal, master student publiek management. Mariska de Zeeuw, eerstejaars bestuurskunde, is enthousiaster. “Ik vond het erg interessant, alles werd goed uitgelegd. Vooral hoe de crisis in elkaar zit en waar we op dit moment staan.”

De organisatie zelf is hartstikke tevreden over zowel het inhoudelijke verhaal als de praktische zaken. Zo is de opkomst hoog en zijn er zelfs studenten van andere studies. Ook vallen er geen microfoons uit en blijft overlast uit de zaal achterwege. Een klein verbeterpuntje voor volgend jaar is het beter profileren van de studie bestuurskunde. “Het is goed om te laten zien dat wij als bestuurskunde zulke namen kunnen binnenhalen,” aldus Koulouki. Toch had zij een dubbel gevoel over de ochtend. Trots omdat bestuurskunde zoiets groots weet te organiseren, maar als Griekse ook geraakt door het negatieve verhaal. “Griekenland werd volledig onderuitgehaald tijdens het college. Ik zeg niet, dat dit helemaal onterecht is, maar het komt toch altijd hard aan.”

Eleni Koulouki (links) en Marjolein Kooistra

Het gastcollege is onder meer uitgezonden bij Nieuwsuur, Radio 1 en FunX. Ook de Volkskrant heeft er aandacht aan besteed.

Colofon

SoFa nr. 7 jaargang 7 – 30 juni 2015

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman